

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 3 (452)

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
10 лютого 2018 року

ОГОЛОШЕННЯ

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ» ОГОЛОШУЄ КОНКУРС НА ЗАМІЩЕННЯ ВАКАНТНИХ ПОСАД:

НА МЕДИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ:

- завідувача кафедри фізіології з основами біоетики та біобезпеки – 1 посада;
- завідувача кафедри гістології та ембріології – 1 посада;
- завідувача кафедри психіатрії, наркології та медичної психології – 1 посада.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня та/або вченого звання відповідно до профілю кафедри.

- доцента кафедри медичної фізики діагностичного та лікувального обладнання – 1 посада;
- доцента кафедри внутрішньої медицини № 3 – 1 посада.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата наук, стаж на-

уково-педагогічної роботи – не менше п'яти років.

НА СТОМАТОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ:

- доцента кафедри терапевтичної стоматології – 1 посада;

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата наук, стаж науково-педагогічної роботи – не менше п'яти років.

НА ФАКУЛЬТЕТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ:

- доцента кафедри хірургії № 2 – 2 посади;
- доцента кафедри педіатрії № 2 – 1 посада.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата наук, стаж науково-педагогічної роботи – не менше п'яти років.

НА ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТІ:

- доцента кафедри загальної хімії – 1 посада;

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата наук, стаж науково-педагогічної роботи – не менше п'яти років.

Термін подачі документів – один місяць з дня оголошення.

Звертатися:
46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1, відділ кадрів, тел. 52-14-64.

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ» ОГОЛОШУЄ КОНКУРС НА ВАКАНТНІ МІСЦЯ ЗА ДЕРЖАВНИМ ЗАМОВЛЕННЯМ

на медичному факультеті зі спеціальностями «лікувальна справа» та «медицина» – 7 місць.
Студенти, які навчаються за кошти фізич-

них або юридичних осіб, мають право подати декану факультету:

- заяву на ім'я ректора університету щодо участі в конкурсі із зазначенням мотивації переведення;
- довідку про успішність за період навчання;
- копії документів, що дають право на отримання соціальних пільг;
- довідку про участь студента в науковому або громадському житті факультету, університету, країни.

До участі в конкурсі не допускають студентів, які порушували правила внутрішнього розпорядку.
Термін подачі документів – два тижні з дня опублікування оголошення.

У НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ ГАЗЕТИ ЧИТАЙТЕ: ПРАВИЛА ПРИЙОМУ (ВИТЯГ) до Державного вищого навчального закладу «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України» в 2018 році

Правила прийому (далі – Правила) розроблені приймальною комісією Державного вищого навчального закладу «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України» (далі – приймальна комісія) відповідно до Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України в 2018 році (далі – Умов прийому), затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 13 жовтня 2017 року № 1378 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 14 листопада 2017 року за № 1397/31265.

ВІДМІННИКИ НАВЧАННЯ

Руслан ТАРНОПІЛЬСЬКИЙ – студент 2 курсу медичного факультету

Стор. 8

У НОМЕРІ

Стор. 3

МІЖНАРОДНИЙ МАЙСТЕР-КЛАС З ХІРУРГІЧНОГО ЛІКУВАННЯ РАКУ МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ

25-26 січня Євро-Азійська асоціація захворювань молочної залози «Eurata» зорганізувала на базі нашого університету та Тернопільського обласного онкологічного диспансеру міжнародний майстер-клас «Рак молочної залози. Хірургічне лікування» за участю хірургів-маммологів з Італії та лікарів-онкологів з Грузії.

Стор. 4

ВИЇЗНИЙ НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИЙ КУРС СТУДЕНТІВ ТДМУ НА БАЗІ МІЖНАРОДНОЇ КЛІНІКИ ВІДНОВНОГО ЛІКУВАННЯ ПРОФ. В.І. КОЗЯВКІНА

Програма курсу передбачала сім лекцій, які стосувалися особливостей системи інтенсивної нейрофізіологічної реабілітації проф. В.І. Козявкіна та освоєння практичних навичок студентами у відділеннях клініки.

ВІДБУВСЯ ПЕРШИЙ ВІДБІР СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МЕДСЕСТРИНСТВО» ДЛЯ НАВЧАННЯ ЗА КОРДОНОМ У РАМКАХ ПРОГРАМИ ERASMUS+

У Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського 31 січня відбувся конкурс серед студентів третього курсу спеціальності «Медсестринство» першого (бакалаврського) рівня щодо участі в міжнародних студентських академічних обмінах у рамках програми Erasmus+ на базі Вищої державної школи імені Івана-Павла II у Бялій Підлясці (Польща) у весняному семестрі 2017-2018 н.р.

Конкурсний відбір здійснила комісія у складі професора А.Г.

– висока фахова мотивація;
– участь у міжнародних програмах;
– участь у громадській роботі університету.

Члени комісії ретельно ознайомилися з поданими студентами резюме та документами, які засвідчували ті чи інші здобутки. Крім того, з кожним претендентом була проведена співбесіда з оцінки фахової мотивації та мети семестрового навчання за кордоном.

Результати конкурсного відбору оголосив проректор з науко-

Шульга, доцента Н.Є. Лісничук, доцента С.О. Ястремської, А.І. Машталіра, доцента Т.А. Ковальчук, асистента М.Я. Кічули.

Претенденти мали відповідати таким вимогам:

- успішне навчання (довідка про середній бал успішності);
- володіння польською мовою на рівні, який дозволяє цілком розуміти теоретичні і практичні аспекти занять і спілкуватися з особами, які проводять заняття;

во-педагогічної роботи, професор А.Г. Шульга. Перемогу отримала студентка III курсу Ольга Здирко.

Щиро вітаємо переможницю конкурсу й бажаємо успіхів упродовж семестрового навчання на базі Вищої державної школи імені Івана-Павла II у Бялій Підлясці.

Інформацію надав відділ міжнародних зв'язків

НАШ ВНЗ – У «П'ЯТИРЦІ» ЛІДЕРІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ЗА РЕЙТИНГОМ «4 INTERNATIONAL COLLEGES & UNIVERSITIES»

За результатами рейтингу «4 International Colleges & Universities», опублікованого в оновленій редакції станом на січень 2018 року, Тернопільський державний медичний університет імені І.Горбачевського посів п'яте місце серед 171 вишу України та перше місце серед вищих навчальних медичних закладів нашої країни.

Одноименна австралійська компанія 4ICU публікує свій рейтинг з 2005 року, оцінюючи по-

пулярність понад одинадцяти тисяч ВНЗ світу та 171 вишу України за популярністю їх веб-ресурсів. На думку авторів рейтингу, це допомагає іноземним студентам, викладачам та науковцям дізнатися, наскільки той чи інший вищий навчальний заклад є популярним в певній країні.

Міжнародний рейтинг «4 International Colleges & Universities» базується на алгоритмі обрахунків з чотирьох неуперед-

жених і незалежних веб-метрик, а також містить дані трьох різних пошукових систем, зокрема Google, американської компанії «Alexa Internet» (дочірня компанія «Amazon») та британської компанії «Majestic-12». Згідно з методологією, популярність інтернет-ресурсів визначається на основі таких показників, як оцінка відвідуваності сайту, кількість посилань на сайт і значимість ресурсів, на які зроблене посилання.

ЛІКАРІ-ІНТЕРНИ ПОКРАЩУВАЛИ СВОЇ ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ ПІД ЧАС МАЙСТЕР-КЛАСУ З ІМПЛАНТОЛОГІЇ

Упродовж 22-24 січня на кафедрі стоматології навчально-наукового інституту післядипломної освіти Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського відбувся майстер-клас з імплантології «Базовий курс з імплантації» для лікарів-інтернів першого року навчання. У рамках заходу всі учасники мали можливість відпрацювати навички роботи із системою імплантів «IMPLANTSWISS» та прослухати базовий теоретичний курс.

Заходи здійснювали за сприяння адміністрації Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського та за підтримки компанії «IMPLANTSWISS».

Ініціаторами цього майстер-класу стали викладачі кафедри стоматології післядипломної

освіти. Представник компанії «IMPLANTSWISS» Надія Антонів прочитала лекцію «Імплантологія в стоматології» та надала можливість відпрацювати базові навички в імплан-

тології. Варто зазначити, що заняття викликало жвавий інтерес у лікарів-інтернів. Це дало змогу суттєво покращити їхні теоретичні знання та практичні навички.

ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У МІЖНАРОДНОМУ НАУКОВОМУ ФОРУМІ У ФІНЛЯНДІЇ

24-25 січня у фінському місті Турку відбувся міжнародний науковий форум «5th Baltic University Programme Rectors' Conference» в рамках Балтійської університетської програми, який організував секретаріат BUP (Швеція, Упсальський університет) та секретаріат Асоціації BUP (Фінляндія, Університет академії Турку).

У рамках заходу, який проводили Мікко Хупа – ректор Університету академії Турку (Фінляндія), Мадлен Гренвік – директор Балтійської університетської програми (Швеція), Марія Хейна – галузевий менеджер Балтійської університетської програми (Швеція), за участі генерального директора Ради держав Балтійського моря Май-

ри Мори, представників Міністерства науки, досліджень і гендерної рівності (Німеччина), Міністерства науки та вищої освіти (Польща), а також директорів регіональних центрів програми (Фінляндія, Німеччина, Литва, Польща, Латвія, Естонія, Швеція, Україна), ректорів, президентів, проректорів, віце-президентів навчальних закладів відбулися засідання, під час яких розглянули питання сталого розвитку, охорони навколишнього середовища та демократії в країнах регіону Балтійського моря.

Серед 150 учасників з 12 країн – членів Балтійської університетської програми були присутні представники 71 навчального закладу. Тернопільський держав-

ний медичний університет імені І.Горбачевського представила завідувач кафедри медичної біології, професор Лариса Федонюк.

Робота конференції передбачала пленарні та секційні засідання, на яких розглядали питання екологічного менеджменту та управління, питань сталого розвитку країн Балтійського регіону, проводили панельні дискусії щодо охорони навколишнього середовища, раціонального природокористування та демократії в регіоні Балтійського моря.

Відбулися чотири воркшопи з питань налагодження співпраці у спільних наукових дослідженнях з представниками навчальних закладів – учасників Балтійської університетської програ-

Завідувач кафедри медичної біології, професор Лариса ФЕДОНЮК – учасник конференції

ми, а також розглядалися можливості проведення спільних навчальних університетських курсів, участь у програмах мобільності для студентів і викладачів у провідних університетах країн Балтійського регіону.

Результатом співпраці та партнерства, закладених між Універ-

ситетом м. Упсали (Швеція) та Тернопільським державним медичним університетом імені І.Горбачевського в рамках Балтійської університетської програми є запропонований нами проєкт «Актуальні екогенетичні аспекти патології людини та тварин в умовах глобальної екологічної кризи», яким передбачена тісна співпраця клініцистів, науковців і громадських організацій країн Балтійського регіону щодо питань досягнення цілей сталого розвитку. Втіленням цього проєкту буде організація та проведення (24-26 травня 2018 року) на базі нашого університету всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми довкілля та здоров'я людини в умовах екологічних і соціальних змін в Європі та в Україні», яка присвячена 115-й річниці з дня народження першого завідувача кафедри медичної біології І. І. Яременка.

Добірку підготовлено за матеріалами прес-служби ТДМУ

Редактор **Г. ШОТ**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК, Л. ХМІЛЯР, М. ВАСИЛЕЧКО**
Комп'ютерний набір і верстка: **Р. ГУМЕНЮК**

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновник:
ДВНЗ «Тернопільський державний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України»
Індекс **23292**

Видавець:
ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України»

За точність викладених фактів відповідає автор. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво ТР № 493-93ПР від 24.11.2010, видане головним управлінням юстиції у Тернопільській області

Газета виходить двічі на місяць українською мовою. Обсяг – 3,33 друк. арк. Наклад – 1000 прим. Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано, віддруковано у ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України», 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1.

ЗАХОДЬТЕ НА НАШ САЙТ: WWW.MEDYCHNA-AKADEMIA.TDMU.EDU.UA ТА НА СТОРІНКУ У FACEBOOK

МІЖНАРОДНИЙ МАЙСТЕР-КЛАС З ХІРУРГІЧНОГО ЛІКУВАННЯ РАКУ МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ

Хоч Тернопіль і далеко від столиці, але й до нас часто навідуються відомі фахівці зарубіжної медицини. Щоправда, представники Євро-Азійської асоціації захворювань молочної залози «Eurama» у файному місті побували вперше. 25-26 січня Асоціація зорганізувала на базі нашого університету та Тернопільського обласного онкологічного диспансеру міжнародний майстер-клас «Рак молочної залози. Хірургічне лікування» за участю хірургів-маммологів з Італії та лікарів-онкологів з Грузії. Загалом захід тривав упродовж двох днів. 25 січня в ТДМУ іноземні спеціалісти та тернопільські науковці провели цикл лекцій для онкологів області, а також представників Сумщини, Рівненщини, Львова, Києва, Івано-Франківська, Вінниці. Аби почути про останні дослідження сучасної онкологічної науки та запозичити досвід зарубіжних онкологів до лекційної зали нашого універси-

ров'я щодо зниження захворюваності на рак молочної залози та смертності від цієї недуги в Європі. Такі пропозиції містять, зокрема, створення навчальних програм і курсів спеціалізації в сфері захворювань молочної залози. Також маємо на меті посилити освіту жінок і надавати докладнішу інформацію про ризик захворювання, необхідність регулярно проходити профілактичні огляди, шляхи виявлення

конструктивної хірургії та мікрохірургії, директор відділу онкопластики Міланського національного інституту раку Андреа Спано. До Тернополя вони приїхали на запрошення фахівців Тернопільського обласного онкологічного диспансеру та за активної сприяння ректора ТДМУ, професора Михайла Корди, Євро-Азійської Асоціації.

Привітав учасників майстер-класу та відкрив захід ректор ТДМУ, професор Михайло Корда. Він, зокрема, зазначив важливість проблеми онкологічних захворювань в Україні.

«Упродовж останнього десятиліття онкологічна захворюваність зросла на 14 відсотків. Серед жінок перше місце посів рак молочної залози. По суті, кожен п'ятий випадок онкозахворювання — це рак молочної залози. В Україні за останні 20 років частота цього захворювання підвищилася в чотири рази — від 17 до 70 випадків на 100 тисяч жінок. Ці цифри засвідчують, що українці старіють. На жаль, маємо тенденцію до поширення цього захворювання серед жінок працездатного віку. В Європі п'ятирічне виживання серед жінок з раком молочної залози становить 80-82%, у США цей показник складає 91%, а в Україні — лише 56%. Є певні причини цього. Насамперед це низький рівень поінформованості, а також санітарної та медичної культури громадян, незадовільний стан матеріально-технічної бази наших онкологічних закладів, катастрофічна економічна ситуація в Україні і бідність населення. Відповідно, проблема боротьби з цим захворюванням є доволі гостра. Будь-яка допомога, яку ми можемо отримати від іноземних партнерів, є важливою. Перекоаний, що знання та вміння, отримані впродовж дводенного майстер-класу, будуть використані у нашій практичній діяльності».

Головний лікар Тернопільського обласного онкологічного диспансеру, професор Леонід Шкробот оприлюднив статистичні дані та ситуацію щодо раку молочної залози в нашій області. «На жаль, у нашому краї щорічно реєструємо понад 300 нових випадків злویкісних новоутво-

рень молочної залози. З приводу раку молочної залози на Тернопіллі щорічно помирає майже 150 жінок, з них 20% — особи працездатного віку». За словами Леоніда Володимировича, рак молочної залози залишається головною проблемою у захворюваності на злویкісні новоутворення жіночої популяції не лише України, а й усіх

економічно розвинених країн світу. Щоправда, в нашій країні зареєстровано стабільне зростання рівня захворюваності на рак молочної залози в усіх вікових групах, проте показник занедужання значно нижчий, ніж в економічно розвинених країнах. Рівень смертності від раку молочної залози має тенденцію до зниження, але вищий, аніж у деяких країнах Європи, Азії, Північної та Південної Америки. Показник п'ятирічної виживаності у хворих на рак молочної залози при всіх стадіях значно нижчий, аніж в економічно розвинених країнах.

Директор департаменту патології Фонду IRCCS Національного інституту раку, доцент кафедри патології школи медицини Міланського університету Джанкарло Прунері представив доповіді «Поля резекції для інтрадуктального та інвазивного раку молочної залози», «Сторожовий лімфовузол (sentinel node) 2017 року», «Ендокринна терапія чи хіміотерапія у хворих на ER+: ринок чи лабораторія?» й «Перспективи наукових досліджень та лікування раку молочної залози».

протягом наступних п'яти років».

Перша доповідь директора відділу грудної залози клініки Сан-Джерардо, професора Університету Мілано-Біокка Рікардо Джованаці була присвячена проблемам хірургічного планування та хірургічним застереженням після неоад'ювантної терапії, а наступна прозвучала під назвою: «Планування консервативної хірургії та онкопластичного

відновлення форми: вплив країв резекції». Віце-президент Євро-Азійської асоціації захворювань молочної залози «Eurama», професор загальної хірургії школи медицини Міланського університету, професор Європейської школи онкології Стефано Зурріда ознайомив присутніх з доповіддю «Eurama»: минуле, сьогодення та майбутнє лікування раку молочної залози».

Завідувач кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини ТДМУ, професор Ігор Галайчук доповів про консервативні операції у хворих на рак молочної залози на підґрунті досвіду Тернопільського обласного онкологічного диспансеру, а фахівець з пластичної реконструктивної хірургії та мікрохірургії, директор відділу онкопластики Міланського національного інституту раку Андреа Спано представив свій практичний досвід у доповідях «Відновлення форми грудей після часткової мастектомії в делікатній локалізації», «Реконструкція грудей з імплантами, чи завжди годяться два етапи?», «Повна реконструкція грудей після опромінення». Із зацікавленням слухали присутні віце-ректора Тбіліського державного медичного університету, керівника онкологічного напрямку університетської клініки, професора Іраклія Кохреїдзе, який доповідав про онкопластику як «золотий стандарт» у хірургічному лікуванні раку молочної залози.

Наступний день учасники майстер-класу побували в операційних залах Тернопільського обласного клінічного онкологічного диспансеру. За участю іноземних фахівців тут проведено низку оперативних втручань. Зокрема, професор Іраклій Кохреїдзе та головний лікар Терно-

пільського онкологічного диспансеру провели пацієнтці медзакладу мастектомію ощадним методом хірургічного втручання. Бригада онкохірургів під керівництвом професора Університету Мілано-Біокка Рікардо Джованаці та професора ТДМУ Ігоря Галайчука виконали органозберігаючу операцію при рецидивному раку молочної залози без застосування лімфаденектомії.

(Продовження на стор. 4)

тету завітали представники молодого покоління — лікарі-інтерни. У живій цікавій дискусії учасники майстер-класу мали можливість почути відповіді на всі запитання, що прозвучали з усміхнених гостей.

Як розповіла «Медичній академії» директор офісу «Eurama» в Мілані Вікторія Зелінська, вона працює в цьому проєкті вже шість років, та доклала чимало зусиль, аби провести цей майстер-клас саме на її батьківщині, в Україні. Взагалі ж «Eurama» має на меті об'єднати вчених, хірургів, онкологів, радіотерапевтів, патологів, лікарів з ядерної медицини, медсестер та, звичайно ж, жінок з Європи та Азії, щоб перемогти рак молочної залози.

— Поле діяльності нашої асоціації надзвичайно широке, — каже Вікторія Зелінська. — Це — заохочення наукових досліджень та підвищення обізнаності про захворювання молочної залози, поширення інформації про методи запобігання, діагностики та лікування онкопатології молочної залози в Європі та Азії. Також надаємо пропозиції національним органам охорони здо-

та ранню діагностику, а також щодо подальшого лікування, роз'яснення особливостей терапії, психологічної підтримки. Наполягаємо на тому, щоб лікарі краще інформували пацієнтів про профілактику як стиль життя, де є місце правильному харчуванню, фізичній активності.

Своїми знаннями й практичним досвідом прибули поділитися віце-президент Євро-Азійської асоціації захворювань молочної залози «Eurama», професор загальної хірургії школи медицини Міланського університету, професор Європейської школи онкології Стефано Зурріда, віце-ректор Тбіліського державного медичного університету, керівник онкологічного напрямку університетської клініки Тбіліського державного медичного університету, професор Іраклій Кохреїдзе, директор департаменту патології Фонду IRCCS Національного інституту раку, доцент кафедри патології школи медицини Міланського університету Джанкарло Прунері, директор відділу грудної залози клініки Сан-Джерардо, професор Університету Мілано-Біокка Рікардо Джованаці, фахівець з пластичної ре-

МІЖНАРОДНИЙ МАЙСТЕР-КЛАС З ХІРУРГІЧНОГО ЛІКУВАННЯ РАКУ МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ

(Закінчення. Поч. на стор. 3)
Варто зауважити, що всі учасники майстер-класу мали можливість спостерігати за оперативним втручанням, а також були поінформовані з приводу планування операції, ознайомилися з історією хвороби пацієнток, а також результатами інструментальних та лабораторних досліджень, які їм проводили. Відбір хворих відбувся згідно з планом спеціалізованого лікування, яке вони проходили в онкологічному диспансері. Під час майстер-

Андреа СПАНО (Мілан, Італія)

класу українські та італійські хірурги мали чотири оперативні втручання, ще одне виконали фахівці обласного онкологічного диспансеру за тими ж методиками, які практикують нині в європейських онкологічних клініках. Завершився майстер-клас розмовою за «круглим столом», де фахівці мали нагоду обговорити питання подальшої співпраці. Тернопільські онкологи сподіваються на тривале співробітництво, бо, як відомо, постійне вдосконалення та обмін досвідом — це шлях до ефективного контролю над онкологічними захворюваннями.

ДОВІДКОВО:

Асоціацію «Eurata» заснував 2010 року легендарний професор Умберто Веронезі, який є автором революційної технології лікування раку молочної залози — квадрантектомії, колишній міністр охорони здоров'я Італії, керівник Європейського інституту онкології та його колега-професор Міланського державного університету, директор мамологічного відділення, автор понад 300 наукових праць Стефано Дзурріда.

Після смерті професора Веронезі президентом Асоціації був призначений професор Жак Берньє, директор Центру раку Женеви, професор департаменту радіоонкології Женевського університету (Швейцарія), а віце-президентом — професор Стефано Дзурріда, який був присутній під час майстер-класу в Тернополі.

**Лариса ЛУКАЩУК,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

ВИЌЗНИЙ НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИЙ КУРС СТУДЕНТІВ ТДМУ НА БАЗІ МІЖНАРОДНОЇ КЛІНІКИ ВІДНОВНОГО ЛІКУВАННЯ ПРОФ. В.І. КОЗЯВКІНА

Тернопільський державний медичний університет завжди ставить за мету навчання та стажування студентів на базах сучасних лікувальних і реабілітаційних закладів, які впровадили в свою практику новітні прогресивні методики та технології надання допомоги пацієнтам з різними патологіями. В рамках досягнутої домовленості про співпрацю делегація у складі проф. І.Р. Мисули, проф. Д.В. Попович, ас. Ю.В. Завіднюка та двох студентських груп 4 курсу напрямку підготовки «Здоров'я людини» провели виїзний навчальний курс на базі Міжнародної клініки відновного лікування проф. В.І. Козявкіна в м. Трускавець. Програма курсу передбачала сім лекцій, які стосувалися особливостей системи інтенсивної нейрофізіологічної реабілітації проф. В.І. Козявкіна та освоєння практичних навичок студентами у відділеннях клініки.

Проблема органічних уражень нервової системи в дітей, зокрема дитячих церебральних паралічів (ДЦП), є однією з найактуальніших у дитячій неврології і в медичній та фізичній реабілітації. Це обумовлено поширеністю цієї патології, поліморфізмом клінічних проявів, складнощами лікування в гострому та хронічному перебігах, високим ступенем неповносправності хворих з порушенням їх соціально-побутової адаптації. Нині в різних країнах світу застосовується значна кількість різноманітних методів реабілітації пацієнтів з цими захворюваннями. Серед цих методів найпоширенішими є нейророзвиткова терапія за Бобат, метод рефлекс-локомоції Войта та кондуктивна педагогіка Петью. Ці реабілітаційні програми охоплюють різні аспекти впливу на дисфункцію центральної нервової системи, але в них недооцінюється значення патологічного впливу з боку суглобово-м'язового апарату хребта на подальший моторний та психічний розвиток хворої дитини.

Багатолітній досвід професора В.І. Козявкіна у лікуванні дорослих хворих з різноманітними руховими порушеннями при вертеброгенних захворюваннях, з наслідками черепно-мозкових травм, інсультів, показав очевидну нормалізацію м'язового тону, поліпшення рухливості тулуба та кінцівок після здійснення біомеханічного впливу на хребет і великі суглоби. У середині 80-х років цей позитивний досвід було вперше застосовано для лікування хворих дітей з дитячими церебральними паралічами, для яких порушення тону та мобільності є основними симптомами важкого неврологічного дефіциту. З часом було помічено, що застосування класичних методів мануального впливу на хребет у дітей далеко не завжди є прийнятним і можливим, що пояснюється їх анатомо-фізіологічними особливостями.

Тому засобами адаптації класичних методик мануальної терапії до дитячого організму було створено оригінальну техніку полісегментарної біомеханічної корекції хребта та великих суглобів. Подальший досвід лікування хворих на дитячі церебральні паралічі показав, що при застосуванні цієї методики в організмі дитини формувалася новий функціональний стан. Він супроводжувався нормалізацією м'язового тону, збільшенням об'єму пасивних та активних рухів у суглобах, поліпшенням трофіки тканин, активацією психічних процесів. У більшості дітей відкривалися нові можливості для подальшого удосконалення моторного та когнітивного розвитку, що висувало вимогу ширшого використання нових сучасних технологій медицини для їх розкриття, підтримки та всебічного розвитку. Виходячи з цього, була створена цілісна система інтенсивної нейрофізіологічної реабілітації (СІНР), яка спрямована на активацію внутрішніх компенсаторних можливостей пацієнтів і пластичності їх нервової системи.

Викладачі та студенти мали можливість брати безпосередню участь у лікувальному процесі та застосуванні системи інтенсивної нейрофізіологічної реабілітації, яку створив проф. В.І. Козявкін.

Студенти та викладачі були залучені до виконання всіх етапів реабілітаційного комплексу, який впроваджений у клініці. Особливу увагу було приділено новітнім методикам мануальної терапії та масажу, механотерапії, антигравітаційній терапії, фізіотерапії, арт-терапії. Спеціалізовані кабінети механотерапії та лікувальної фізкультури обладнані різноманітним тренажером для розвитку сили, координації рухів, удосконалення ходи, поступової вертикалізації тіла. Деякі кабінети спеціально адаптовано для проведення занять за програмою біодинамічної корекції рухів і занять комп'ютерної реабілітаційної ігротерапії.

Великий інтерес викликало анатомо-фізіологічне обґрунтування унікальної методики нейрофізіологічної реабілітації, яке провів її автор.

Міжнародна клініка відновно-

го лікування (загальна площа приміщень — 14 тис. м²) стала до ладу в липні 2003 року в екологічно чистій зоні Прикарпаття, в курорті Трускавець. Ідеєю був прообраз стародавнього монастиря, де кожна людина могла знайти собі допомогу, тепло й затишок. При створенні клініки враховано потреби та особливості неповносправних пацієнтів. Особливу увагу при плануванні й дизайні клініки приділено естетичному оформленню як невід'ємній частині лікувального процесу. Клініка, що розміщена неподалік озера, оформлена в стилі сецесії, для якої прикметне звільнення від старих традицій та догм, експресивність архітектурної композиції й застосування символічної орнаментики. Для оформлення інтер'єру та виготовлення меблів у клініці було використано дерево берези, яка здавна відома своїми лікувальними властивостями. Всі холи оздоблені оригінальними квітковими орнаментами, виготовленими технікою вітражу з внутрішньою підсвіткою. Стилізовані

проліски та фіалки символізують весняне пробудження природи. Декоративні компоненти інтер'єру, крім естетичного впливу, спрямовані на пробудження в дитини мотивації до одужання та вивільнення від своєї хвороби. Спокійна (синьо-блакитна) кольорова гама приміщень, старанно підібрані живі рослини підкреслюють красу інтер'єру клініки, робить їх комфортним та респектабельним.

На першому поверсі клініки, в кабінетах вежі та в цокольному поверсі розташовані медичні відділення клініки.

Діагностичне відділення сплановане з врахуванням основного завдання діагностики в СІНР — визначення функціонального стану пацієнта, адаптаційних і

компенсаторних можливостей його організму.

Сучасне діагностичне обладнання дає можливість застосовувати широкий спектр нейрофізіологічних обстежень, тестів дихальної та серцево-судинної системи, широкого вивчення великих моторних функцій, аналізу ходи, функції кисті та багатьох інших.

Просторі кабінети реабілітаційних відділень, що облаштовані зручними меблями та сучасним реабілітаційним обладнанням, забезпечують ефективне проведення лікувальних процедур та створюють необхідний комфорт для медичних працівників клініки.

Комп'ютерна мережа клініки та спеціально розроблені програми забезпечення суттєво автоматизує й полегшує ведення всієї медичної документації.

Стаціонарне відділення клініки має 100 палат, які забезпечують весь необхідний комфорт пацієнтам та їхнім супроводжувачам протягом курсу реабілітації. Сучасне оформлення палат, красиві сучасні меблі, вигідні ліжка — усе це робить перебування в клініці подомашньо зручним і затишним.

Просторі одно-, дво- та тримісні палати клініки площею від 24 м², обладнані телефоном, холодильником, кабельним телебаченням, можливістю під'єднання до Інтернету. Враховуючи особливі потреби пацієнтів, у всіх номерах спеціально обладнані ванні кімнати площею 6 м². Вони можуть скористатися всіма стандартними послугами — пранням, прасуванням, дрібним ремонтом одягу тощо. Безпека проживання пацієнтів забезпечується системою електронних замків з надійною службою контролю доступу. Більшість технологічних процесів клініки автоматизовано згідно з концепцією «Розумного дому».

На другому поверсі клініки — ресторан, в якому може комфортно розташуватися до 180 осіб. Шведський стіл адаптований до вимог неповносправних дітей приємно дивує різноманіттям м'ясних, рибних та овочевих страв, асортиментом улюблених напоїв, фруктів і кондитерських виробів.

Співпраця між ТДМУ та Міжнародною клінікою відновного лікування проф. В.І. Козявкіна дає можливість студентам на практиці засвоїти передові методи реабілітації. Заплановане подальше навчально-наукове та лікувальне співробітництво з метою розвитку реабілітаційної допомоги в Україні.

**Ігор МИСУЛА,
Дарія ПОПОВИЧ,
професори ТДМУ,
Юрій ЗАВІДНЮК,
асистент**

НАШІ СТУДЕНТИ БУЛИ ДРУГИМИ СЕРЕД ІНОЗЕМНИХ КОМАНД ПІД ЧАС ЗМАГАНЬ БРИГАД ЕКСТРЕНОЇ ДОПОМОГИ В ПОЛЬЩІ

XIII Міжнародний зимовий чемпіонат медичних рятувальників (бригад екстреної медичної допомоги) 23-26 січня відбувся в польському місті Бельсько-Бяла. У цих змаганнях взяла участь команда студентів Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського у складі Богдани Перевізник, Наргіз Джавадової та Анастасії Гудими. За наших учасників вболівали й надавали всіляку підтримку на місці події керівник центру симуляційного навчання Галина Цимбалюк і завідувач кафедри медицини катастроф і військової медицини, професор Арсен Гудима. Нагадаємо, що вищеназвані студенти впродовж кількох років є активними членами молодіжного осередку Всеукраїнської громадської організації «Всеукраїнська рада реанімації (ресусцитації) та екстреної медичної допомоги», переможцями обласних і всеукраїнських змагань бригад екстреної допомоги.

«Цей чемпіонат є традиційним і ми брали участь у ньому ще на початках його заснування. 2007 року вперше для студентів нашого вишу пошили відповідну форму для участі. Ми тоді були першими, хто від України представив студентську команду в повному укомплектуванні. Команда ТДМУ посіла 12 місце та стала кращою серед закордонних, випередивши професійних медиків з Італії, Німеччини, Литви та Туреччини. Студенти продемонстрували на рівні Європи те, що в нашому університеті є всі можливості готувати фахівців міжнародного класу. У той час Польща вступила в період реформ медичної галузі. Саме тоді в наших сусідів розпочалося впровадження парамедичної служби в систему ЕМД. Цього разу наша команда змагалася вже у середовищі парамедиків. Упродовж 10 років багато чого змінилося в Польщі. Учасниками нинішнього чемпіонату були чоловіки 20-35 років з чудовою фізичною підготовкою, відповідним забезпеченням – від одягу до обладнання. Автомобілі парамедиків у Польщі

де довелось викладатися на всі 200 відсотків. Наші представниці були переможцями всеукраїнських змагань, тому для них настав час випробувати себе на міжнародному рівні, а ми мали можливість перевірити себе як інструкторів та їхніх вчителів. Уже колеги з Києва потім нам сказали, що ми кинули в бій студентів, де змагалися гравці вищої ліги», – розповів Арсен Гудима. Попередньо наші дівчата пройшли тривалу підготовку на базі центру симуляційного навчання, де є все необхідне для відповідних тренінгів. Студентів готувала лікар вищої категорії з медицини невідкладних станів, переможець міжнародних чемпіонатів бригад екстреної медичної допомоги і керівник центру Галина Цимбалюк. Професор Арсен Гудима взяв на себе відповідальність за організаційні моменти представлення команди, забезпечення автомобіля екстреної допомоги, необхідного обладнання і т.д. Машину для змагань надав Центр екстреної медичної допомоги в Тернопільській області в особі

тя розпочалися змагання. Виконувати конкурсні завдання потрібно було вдень і вночі, зокрема, у нічний час учасникам загалом залишалося на сон 2-3 години між епізодами. Після сніданку в них розпочиналися денні конкурсні завдання.

щоб у неї не трапилася кома. Це наші студенти зробили успішно. Судді враховували всі найменші деталі – термін подачі ліків, своєчасність дій, правильність призначення, дозування. Богдана в нашій команді була як енциклопедія, яка

«На одному з етапів було відтворено ситуацію, коли в ангарі авіаційного призначення гвинтом чоловікові відірвало ногу. Роль постраждалого грав чоловік, в якого справді немає однієї ноги. Учасникам треба було прийняти правильне рішення, як надати допомогу. Також відбувся конкурс на фізичну витривалість – потрібно було вибігти на 11 поверх. Наша Наргіз Джавадова успішно впоралася із завданням і показала доволі добрий результат. Вона отримала спеціальний приз на цьому етапі.

У Польщі успішно впроваджується диспетчеризація. Важливу роль відіграє взаємодія диспетчера з різними бригадами. Нашу команду у цьому конкурсі представляла Богдана Перевізник, яка у реальній диспетчерській міста Бельсько-Бяла слухала виклик бригади екстреної допомоги, заповнювала відповідну форму на комп'ютері та вибирала найближчу до місця виклику бригаду, а також лікувальний заклад. Під час цього завдання потрібно було зрозуміти в чому суть виклику й правильно заповнити форму. Богдана впоралася на 100 відсотків з цим завданням. Багато хто був вражений тим, що дівчина з України пройшла на «відмінно» цей конкурс», – поділился враженнями Арсен Гудима.

Був також конкурс з проведення реанімації дитини. В горах потрібно було надати допомогу хлопчику, якого знайшов лісник. У цієї дитини температура тіла була +18 градусів. Наша команда доволі успішно виконала все необхідне. Крім того, додатково нараховувалися бали за те, щоб автомобіль швидко мав наявні ланцюги на колесах для кращої прохідності у гірській місцевості.

«Наступним був конкурс на льодовому майданчику, де перебували бабуся з хворим на епілепсію онуком. У хлопця трапився наступ епілепсії. Про це треба було дізнатися з анамнезу під час спілкування з бабусяю, яка пізніше теж знепритомніла. Під час обстеження в неї виявили низький рівень глюкози. Жінці необхідно було в режимі реального часу катетеризувати вену,

знала всі дозування. Це принесло нам додаткові бали», – розповів професор Арсен Гудима.

Цікавим і надзвичайно реалістичним був конкурс «Вибух на теплоелектростанції». Змагання справді зорганізували на базі теплоелектростанції. На невеличкому балконі на висоті майже четвертого поверху житлового будинку перебувало двоє поранених, одного з яких потрібно було вчасно заінтубувати. У цьому конкурсі на «відмінно» свої вміння й знання показала Анастасія Гудима, яка вчасно та правильно заінтубувала хворого. Судді відзначили, що це була одна з найшвидших інтубацій під час змагань. Також враховували розмір трубки, адже у пацієнта був опік верхніх дихальних шляхів і набряк слизової. Під час інтубації Настя вела діалог з іншим працівником цього цеху, який дуже хвилювався за свого колегу. Вона вчасно виявила в нього анізокорію, завдяки чому наша команда викликала додаткову бригаду екстреної допомоги та отримала додаткові бали.

Ці змагання були виснажливі, бо ж часу на відпочинок майже не було. Відразу після нічного конкурсу з масовим ураженням, уранці на наших студенток чекало нелегке випробування – підійом вгору довжиною в півтори кілометри під кутом 45 градусів лісовою стежкою. Наші дівчата випередили команду, яка стартувала перед ними на п'ять хвилин раніше. До речі, вони показали другий результат серед усіх команд у цьому завданні. Відтак на них очікував складний кардіологічний конкурс, суть якого полягала в тому, що в пацієнта, який займається спортом, виникла критична брадикардія. Він втрачав свідомість. Його треба було привести до чуття за допомогою електрокардіостимулювання й викликати бригаду гірських рятувальників, які мали б його спустити вниз і вже біля підніжжя гори хворого очікувала кардіологічна бригада екстреної допомоги.

«Потрібно сказати, що під час чемпіонату ми побачили невідповідність нашого бачення певних аспектів надання екстреної до-

помоги та польського, якими користується їхні парамедики. У них немає альтернативних варіантів, їм максимально спростили виконання дій, які, з погляду доказової медицини, є ефективнішими. Хоча зазначити, що в Польщі дуже швидко впроваджують ті новітні досягнення, які є в системі екстреної медичної допомоги і рекомендовані Американською асоціацією кардіологів та Європейською радою реанімації. До нас поки що всі ці зміни й рекомендації у повному обсязі не дійшли», – наголосив Арсен Гудима.

У змаганнях взяли участь чотири українських команди, зокрема, представники Івано-Франківського та Львівського центрів екстреної медичної допомоги, Кіцманської центральної районної лікарні і ТДМУ, а також команда з міста Каунас (Литва).

У підсумку Івано-Франківськ посів перше місце серед іноземних команд, другим стали майбутні медики з ТДМУ. До речі, це єдина студентська команда, яка змагалася в ці дні на рівні з професійними працівниками служби екстреної допомоги. Наша команда відстала від лідера лише на 9 балів. Зазначимо, українська команда-переможець неодноразово була учасником цих змагань кілька років поспіль.

«До речі, однією з вимог було використання рацій. Наша команда користувалася мобільним зв'язком, адже ми не знали про цю вимогу, тому чимало балів було знято через відсутність радіозв'язку. Наприклад, вміння підтримувати зв'язок за допомогою рації на певному етапі оцінювалося в 7 балів. Потреба в раціях була на 3 конкурсах. Різниця між переможцями і нашими дівчатами лише 9 балів. Впевнено можна сказати, що наша команда студентів є доволі сильною й професійною, не будучи при цьому лікарями екстреної допомоги з практичним досвідом. Дівчата мають ґрунтовні теоретичні знання й відпрацювання навичок у центрі симуляційного навчання. Ми довели, що симуляційні технології в навчальному процесі дають свій результат. Останнього разу особисто брала участь у таких чемпіонатах 2011 та 2012 року, але тоді змагалася практично різного рівня, без високої фізичної підготовки, різного віку й з більшою кількістю жінок. Цього разу, щойно зайшовши в залу для реєстрації, почала хвилюватися за нашу команду, адже побачила склад команд і вимоги. Протягом п'яти років значно змінився контингент учасників і технічні вимоги з боку оргкомітету. 90% – це чоловіки на зріст не менше 180 см з відмінною фізичною підготовкою. Наприклад, під час конкурсу з вибухом на теплоелектростанції взагалі було важко через відсутність освітлення й велику площу підприємства. Лише в темноті можна було бачити, як на одязі виблискуює «рятувальник медичний». Наші дівчата, по суті, відбули 24-годинне чергування з екстреними викликами впродовж трьох днів поспіль без належного відпочинку. Неймовірна фізична втома, стресовий фактор, екстрені польові умови – це були серйозні виклики, з якими наші студенти впоралися. До речі, команду ТДМУ на врученні нагород зустрічали бурхливими оплесками. Звичайно, ми з ними обговорили кожен етап і всі їхні дії, щоб вони не втрачали бойового духу надалі, вірили в себе й розуміли, який шлях борні пройшли», – підсумувала Галина Цимбалюк.

мінють кожні п'ять років незалежно від рівня їх зношеності. З-поміж 41 польської команди лише одна мала суто жіночий склад, це дві команди мали серед учасників по одній жінці. Можна сказати, що майже всі учасники з польського боку – це загартовані фізично й практично чоловіки, професійні парамедики.

Від університету ми запропонували для участі команду в складі трьох дівчат. Вони опинилися у доволі жорстких змагальних умовах,

його керівника Михайла Джуса за підтримки управління охорони здоров'я Тернопільської облдержадміністрації в особі Володимира Богайчука. Також наша команда була забезпечена кваліфікованим водієм.

У Польщі студентів ТДМУ всіляко підтримував наш випускник, однокурсник Галини Цимбалюк і донедавна начальник лікарсько-експертної комісії управління ДСНС України у Тернопільській області Богдан Ягельський.

23 січня після офіційного відкрит-

Професія журналіста особлива тим, що дарує і, зауважте, доволі часто, зустрічі з особливими людьми. Спілкування з ними може тривати годинами, і воно таке живе, захоплююче та надзвичайно цікаве. З Мирославом Миколайовичем Закалюжним ми спілкувалися в редакції «Медичної академії». Він у 1995-2000 роках очолював кафедру української та іноземних мов ТДМУ, згодом, зважаючи на великий професіоналізм і багатий досвід, його призначили на посаду професора кафедри філософії, суспільних дисциплін та іноземних мов. Затамувавши подих, вловлюю кожне його слово, а уява малює картини студентського та наукового життя понад півстолітньої давнини. Наша розмова пересипана латинськими прислів'ями, афоризмами та перлами-спогадами поважного професора. І не просто професора, а людини, за плечима якої – ціла епоха....

«НАРОДИВСЯ В СЕЛЯНСЬКІЙ, АЛЕ НЕ БІДНІЙ РОДИНІ»

– Мирославе Миколайовичу, у вас доволі незвична професія – викладач латинської мови. У нинішні часи фахівців з класичної філології дуже мало, а що вже казати про часи, коли ви обирали цю професію..

– І до мене така ідея прийшла не одразу, бо ж у селі Черепинь на Львівщині, де я виріс, зрозуміло, що про латинь ніхто й гадки не мав. Щоправда, потяг до літератури, прагнення вивчити кілька мов у мене закладено ще з дитинства. Пригадую, як зовсім малим був, але з таким трепетом слухав вірші, які мені напам'ять декламувала бабуся. Читала вона без окулярів навіть у дев'яносто, й була доволі самодостатньою людиною. Так народна мудрість, мовлена її вустами, переходила у мою дитячу голівку. Дідусь Григорій також був шанованою людиною, сільським війтом. У його лексиконі яких лише приказок і примовлянь не було. Часто любив повторювати, що на одного марнотратника все село не напрацюється. Поважав людей праці та не любив лінівців. У нас була велика господарка, реманент, багато худоби, тобто бідною нашу родину не вважали. І коли мені доводилося в автобіографії писати стандартне: народився в бідній селянській родині, то я завжди оминав слово «бідній», бо інакше дідусь з того світу мене б насварив. Отож, гадаю, на генетичному рівні вже були закладені певні риси. Любов ж до праці прищепили самою ж такою працею – з чотирьох років у мене був обов'язок вигнати гусей на пасовище, а ввечері їх «пригнати» здоровими та сити-

Доцент Мирослав ЗАКАЛЮЖНИЙ:

ми додому. А ще з братом на жорнах мололи пшеницю, в'язали ячмінь. Пригадую, як мені все не вдавалося сплести перевесло, а тато побачив і закинув мені, що я нетямущий, мене це, звісно, образило. І ввечері, коли вже всі роботи були виконані, я простелив перед татом газету та кажу: «Давай-но позмагаємося, хто краще напише її назву «Вільна Україна» – ти чи я.» І ось тут тато замислився, попросив вибачення та лагідно обійняв мене за плечі.

Думка ж про вступ на факультет класичної філології, де власне, й викладають латинську мову, з'явилася доволі несподівано.

«ЛИШЕ ПІСЛЯ ЧЕТВЕРТОЇ СПРОБИ СТАВ СТУДЕНТОМ ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

– Як батьки сприйняли таке сміливе рішення сина?

– Батьки вважали, що краще мені бути лікарем, бо лікаря люди поважають, цінують. Батько, хоча й університетів не закінчував, але твердо знав, що шматок хліба у мене завжди буде, яка б влада не прийшла. «Ти, сину, чув чи, може, десь читав, що якийсь лікар помер з голоду?», – таке риторичне питання тата мало налаштувати мене саме на цей вибір. Звісно, батьки чудово розуміли, що сільському хлопчині, незважаючи на добрі оцінки в атестаті, все-таки важкувато буде вступити до медінституту. Тому я подався до Львівського медичного училища, щоб розпочати шлях у медици-

ни Коли траплялася вільна хвилинка, я ділився з ним своїми планами, розповідав, що цікавлюся мовами, люблю поезію. «То у чому ж річ, вступай до Львівського університету на факультет іноземних мов, де є відділення класичної філології. «Чому класичної?», – поцікавився я. «Бо там викладають давньогрецьку та латинську мову», – почув у відповідь. Ось так «його величність випадок» вплинув на вибір мого професійного шляху. Щоправда, вступив не одразу, адже конкурс був неймовірний, приймали лише п'ять осіб на курс, а заяв від абітурієнтів надходило 30 чи 35. Але можу похвалитися, що жодної трійки на вступних іспитах не отримав, усе не вистачало одного бала для зарахування. Тамтешні викладачі мене вже добре знали й коли бачили у коридорі, часто запитували: «Ви на якому курсі, юначе». Лише через чотири роки, 22-річним першокурсником я зміг переступити поріг Львівського державного університету ім. Івана Франка. Уявляєте мою радість, коли оголосили про зарахування до лав студентства. Але роботу на «швидкій» я не міг залишити, бо батько у колгоспі заробляв сім чи вісім карбованців на місяць, отож працював у нічний час, по кілька змін поспіль, аби не почуватися в матеріальній скруті. Навчався легко, з великим бажанням здобути нові знання, крім латини, вивчав ще й німецьку мову. На третьому курсі мене призначили секретарем відділення наукових студентських робіт, я й сам почав займатися науковими пошуками, готував тези наукових

доповідей XVIII студентської наукової конференції». Ця тема й була покладена в основу дипломної роботи, яку я успішно захистив, а на виробничу практику мене скерували до Тернопільського медичного інституту, ректорат та кафедра дозволили мені понад місяць працювати. До Львова мені повернутися за розподілом не довелося – дякуючи щасливому випадку, залишився у Тернополі, але вже на постійному місці викладача латинської мови. Отримав диплом 1967 року, а працювати почав з 1966-го, відтак маю на один рік трудового стажу більше, ніж у моїх однокурсників.

«КІСТЬМИ ЛЯЖУ, А ДИСЕРТАЦІЮ НЕ ДАМ «ЗАРУБАТИ»

– Так у ваше життя увійшов Тернопільський медичний інститут, а відтак медицина та педагогіка тісно переплелися...

– Так. Розпочавши науково-педагогічну роботу під час навчання у Львівському університеті, отримав безцінний досвід, а також чудового наставника. Доцент Федір Іванович Науменко був висококваліфікованим педагогом, науковцем. Ще 1936 року він працював у Московському науково-дослідному інституті педагогіки разом з Надією Крупською. За його порадою та настановами я вирішив розпочати роботу над кандидатською дисертацією. Її назва звучала так: «Антична педагогіка і розвиток української педагогічної думки». Захист кандидатської дисертації надавав право працювати у будь-якому вищому навчальному закладі, а також відкривав ширші можливості для наукових пошуків. Я чудово розумів, що

викладацька діяльність у вищій школі вимагає наукового ступеня, щоб вільно почуватися в цьому середовищі. Отож 1972 року дисертація пройшла попередню апробацію в Тернополі, але в науково-дослідному педагогічному інституті у Києві, де мав відбутися офіційний захист роботи, на мене чекала доволі прикра несподіванка. Як з'ясувалося, вчені мужі радянської вищої школи вважали, що антична педагогіка має право на життя, але винятково в тісному тандемі найперше російської, а тоді вже української та білоруської педагогічної думки. На що я навів доволі рівноправну, на мій погляд, парадигму: «Перепрошую, але якщо вам відомо, то український борщ і борщ в Україні – то є різні речі». І звісно, поплатився за це висловлювання – до офіційного захисту мене не допустили, ніхто навіть не поцікавився, а про що, власне, йдеться у моїх дослідженнях. У часи радянського тоталітаризму на перших позиціях була не цінність наукової думки, а здатність пристосовуватися в цій системі. Я повернувся до Тернополя, а мій науковий керівник Федір Іванович Науменко мене трохи заспокоїв і дав адресу свого товариша в Москві, гадав, що там я зможу «пробитися». Коли приїхав до столиці тодішнього СРСР і знайшов його друга у науково-дослідному інституті педагогіки, то він надзвичайно тепло мене зустрів, обійняв, зрадів вітанням від мого вчителя. Ми недовго з ним розмовляли, але коли я сказав, що хочу завітати до науковців у відділі історії педагогіки, то він відповів, що мені важко буде з ними порозумітися, бо вони жодної мови, крім російської, не знають. Відтак дав рекомендацію у Рівне, до його колеги, доктора педнаук, запевнивши, що той обов'язково допоможе. Дістався я Рівного, зустрівся з професором, але знову біда – в науковому відділі отримав відмову, і все через те, що назва була «неправильна». Можете уявити в якому нервовому потрясінні я тоді опинився,

Мирослав ЗАКАЛЮЖНИЙ зі студентами нашого ВНЗ (2000 рік)

ну з професії фельдшера. Але на вступних іспитах, коли писав твір, то «не достатньо розкрив тему», отож довелося шукати роботу. Місце знайшлося швидко – влаштувався санітаром на станцію швидкої допомоги у Львові. Там і познайомився зі студентом Львівського медичного інституту, який підробляв у моїй зміні.

праць. Захопився ідеями античної педагогіки, зокрема, римського педагогічного мислителя Марка Фабія Квінтіліана, мене обрали старостою наукового студентського гуртка на кафедрі педагогіки. 1965 року опублікував наукову розвідку під назвою «Педагогічні та методичні погляди Квінтіліана» у збірнику «Тези

«ЛАТИНА ТА МЕДИЦИНА ЗІ МНОЮ ВСЕ ЖИТТЯ»

адже результати моїх наукових пошуків звели нанівець, гадав, обіллю зараз цю працю спиртом і нехай горить «синім полум'ям». Але ж рука не підіймалася, щоб знищити всі 280 сторінок, над якими трудився в поті чола, ночами писав, витратив стільки часу та енергії. З новими силами зібрався, щоб продовжити незавершену справу, а тут — ще одна «радісна» звістка. За новими вимогами ВАКу всі дисертаційні роботи потрібно подавати російською мовою. Можете уявити, скільки часу та терпіння знадобилося, щоб зробити переклад, а також видрукувати кожну сторінку на друкарській машинці, комп'ютерів тоді ж не було, ще й коштів пішло чимало. Втім, це не відвернуло мене від науки чи наміру розпочати все знову, казав, що «кістками ляжу», але дисертацію не дам «зарубати». Тоді ще навіть не здогадувався, що цієї події мені доведеться чекати тривалих 17 років. За цей час довелося всяке пережити, мене навіть звинувачували в... патріотизмі, якось викликали у КДБ і кажуть: «Від вас «пахне» націоналізмом, ви забагато читаете Шевченка». Я у відповідь: «А хіба Шевченко у нашій країні заборонений, і як його можна не читати». Або ж учергове не допускали мене до захисту, мотивуючи тим, що в дисертаційній роботі мало цитат класиків марксизму-ленінізму. Лише за п'ятим разом цих митарств мені вдалося протистояти бюрократичній машині радянської науки. Захист відбувся 1987 року, коли в країні настало відносне політичне «погупління». Нова назва дисертації російською звучала так: «Русско-украинско-белорусские взаимосвязи в развитии отечественной педагогической мысли XVI-XVIII веков». Сама процедура пройшла добре, адже я цитував уривки з джерел, що використані в дисертаційній роботі, мовами оригіналу, приміром, німецькою. Тільки один член комісії був «проти», а всі інші «за». Ось так завершилася ця тривала епопея мого наукового визнання. Це додало мені сил та енергії продовжувати наукові пошуки, та й взагалі працювати у педагогічному просторі.

«ЗАВЖДИ ДАВАВ СТУДЕНТОВІ ШАНС ВИПРАВИТИ СИТУАЦІЮ»

— У вас відкрилося друге дихання, про що свідчать написані вами та у співавторстві статті та підручники.

— Саме на цей час припадає початок моєї співпраці з професором Михайлом Андрейчиним, трудився разом над «Посібником з анатомічної та клінічної термінології» та видали його 1993 року. Через шість років побачив

Мирослав ЗАКАЛЮЖНИЙ (фото 1969 року з дошки пошани медінституту)

світ підручник для вищих медичних навчальних закладів I-II рівня акредитації «Латинська мова і основи медичної термінології». В різні роки були написані статті «Петро Могила — український просвітитель першої половини XVII ст.», «Античні рецепції в педагогічно-філософській спадщині Г.С. Сковороди», «К.Д. Ушинський — один з найвизначніших українських педагогічних мислителів» та інші. Саме в ці роки бере початок й педагогічний напрямок моєї викладацької діяльності. Оскільки я мав уже вчений ступінь, то мені про ректор з навчальної роботи запропонував вибрати теми й прочитати кілька лекцій з педагогіки вищої школи для непрофільного ВНЗ. Але оскільки ця галузь була ще «в пелюшках», і дуже мало було напрацювань, то я знову поїхав у Львів до свого керівника й ми обговорили тематику моїх майбутніх лекцій. Отож я розпочав цю захоплюючу роботу. Пригадаю деякі теми, приміром, «Вплив педагогічних ідей античності на формування педагогічного світогляду О.В. Духновича», «Педагогічна думка античного світу і Г.С. Сковорода». Хочу зауважити, що багато найкращих представників української педагогічної думки радянська держава позиціонувала, як російських. І нині ми відкриваємо для суспільства ці імена. Ще пригадав одну свою інновацію в нашій альма-матер, коли я запропонував створити науково-педагогічний кабінет, де можна було б зібратися для обговорення якихось актуальних питань, заслухати майбутніх дисертантів, але вже у руслі української педагогічної школи. Чомусь пригадався випадок, коли на першу лекцію з цієї тематики зібралася багато поважних викладачів, професура, а я зайшов

в аудиторію та сів поруч професора кафедри патологічної анатомії О.Т. Хазанова. Він не знав, що саме я доповідатиму й так іронічно до мене промовив: «Ну накінець-то, нас будуть учить, як учить». Мене це, звісно, трохи збентежило, але мій виступ виявився вдалим і після лекції слухачі тиснули руку та дякували. Взагалі ж у своїх публічних виступах я намагався дати конкретні поради з приводу того, як має діяти лектор, аби його не втомлювалися слухати. Приміром, робити педагогічні паузи, це може бути якийсь жарт чи анекдот на хвилину-дві, щоб полегшити сприйняття інформації. Є й багато інших лекторських прийомів, хоча варто зізнатися, що не всі з легкістю сприймали мої настанови, були й

противники. Якось один з професорів закинув мені, що нібито хочу перетворити лекцію на концерт. А я дав відповідь, що, не дай Боже, концерту, бо інакше порвемо всі нитки між лектором та слухачами, але ми мусимо пам'ятати: молада аудиторія швидко втомлюється й нервова система студентства ще не настільки сильна, аби протистояти великим навантаженням.

— Про ваші заняття зі студентами ходять справжні легенди. Чим вдалося захопити молодих людей, бо, як відомо, латина таки нудна мова?

— Латинську мову викладають у медичних ВНЗ лише на першому курсі, тож її вивчають ті, хто ще вчора сидів за шкільною лавою. Трапляється, що приходять і випускники медичних училищ. Свою першу лекцію я, як правило, починав з привітання, але латиною: «Doctissimi vi ri, clarissimi medici et honestissimi rectores, decani et professores! Високовчені мужі, славні лікарі та гідні високої честі ректори, декани й професори! Щиро вітаю вас у стінах вашої майбутньої альма-матер». На що студенти починали сміятися, а я відповідав, що це нині вони студенти, а в майбутньому, минуть роки, я їх бачу в таких іпостасях. Щоправда, мушу вам зізнатися, цю фразу я запозичив у одного мис-

лителя XVI століття, який, кажуть, так починав свої лекції. Мені це сподобалося, вирішив поширити цей досвід.

Узагалі ж зі студентством у мене були дружні стосунки, вони мене не боялися, бо знали, що не буду сварити, коли хтось чогось не вивчив. Просив завчасно попередити, щоб не ставити незадовільної оцінки. Завжди давав студентів шанс виправити ситуацію.

Минуло багато відтоді й ось одного разу йду поруч адміністративного корпусу ТДМУ, а назустріч мені високий кремезний чоловік. Обійняв мене міцно-міцно та каже: «Впізнаєте, Мирославе Миколайовичу? Я приїхав на річницю закінчення інституту, сорок шість років вас не бачив. Ми ходили на латину як на свято». Для мене почути таке визнання та й ще через 46 років — велика радість. Хіба може бути вища оцінка моєї праці! Були студенти, яким я не міг не поставити «двійку», але робив це не зі злістю, а навпаки — зі спокійним гумором: «Вибачте, колего, але я не маю ні морального, ні юри-

Мирослав ЗАКАЛЮЖНИЙ серед учасників Всеукраїнської конференції завідувачів кафедр латинської мови (2003 рік)

дичного права обманути державу». Вони у відповідь плескали в долоні та сміялися, але на багатьох це діяло краще, ніж якісь образливі слова чи крик. Я завжди дотримувався принципу: викладач не повинен порушувати людську гідність студента.

«БІБЛІЯ ДЛЯ ЛІКАРЯ»

— Ви вийшли на заслужений відпочинок, але й надалі трудитесь. Особливої уваги заслуговує посібник «Клінічна

латина з англійськими та українськими відповідями» у співавторстві з академіком НАМН України, професором Михайлом Андрейчиним та доцентом Романом Коморовським, яку видали в нашому видавництві нещодавно. Чула, що на її написання ви витратили майже десять років....

— Але, знаєте, не дарма. Це праця, про яку я довго мріяв і от, нарешті, мені вдалося її зреалізувати. Ще й склалося так, що посібник побачив світ за кілька днів до мого 77-річчя. Кращого подарунка годі й чекати. Цю потужну і за розміром, і за внутрішнім наповненням книгу ми замислили разом з академіком Михайлом Антоновичем Андрейчиним. Своєю ідеєю він поділився зі мною, коли ще працював на посаді проректора з наукової роботи. Але спочатку ми вирішили підготувати «Посібник з анатомічної та клінічної термінології», який згодом видрукували у видавництві «Здоров'я». Це й стало своєрідним стартом чи підготовкою до потужнішого видання, яке б умістило не лише анатомічну термінологію, а й перелік діагнозів, клінічних термінів. Запросили до цієї роботи фахівця, який знає добре медичні терміни та може викласти їх англійською мовою. Отож третім автором став доцент Роман Коморовський, який упорядковував багатьох років читає лекції для іноземних студентів

по-англійськи. На мій погляд, нам вдалося досягнути мети. Така книга має бути на полиці в кожного сучасного лікаря, адже українська медична практика та наука розширює свої обрії — медики нині відвідують міжнародні конференції, симпозиуми, обмінюються досвідом із зарубіжними колегами. Тому мусять опанувати медичну термінологію англійською, яка, по суті, є робочою мовою лікарів усього світу. Отож ми вирішили подавати медичні терміни трьома мовами — латиною, англійською та українською. Загалом тут викладено понад чотири тисячі діагнозів з розмаїтих медичних напрямків — гінекології, акушерства, психіатрії, онкології та інших. Наш посібник має 832 сторінки, він у твердій обкладинці. Наприкінці видання подали індекси українських відповідників клінічних термінів. Створювали це видання так, як цього вимагають правила укладання наукових термінологічних словників. Я приніс цю книгу до редакції «Медичної академії», хоча вона і важенька трохи, але не можу не похвалитися. Це справжня Біблія для лікаря.

— А що за картина на її обкладинці, здається, якогось середньовічного художника... (Продовження на стор. 8)

ВІДМІННИКИ НАВЧАННЯ

ЩОЙНО З ДРУКУ

РУСЛАН ТАРНОПІЛЬСЬКИЙ: «НЕ ВИВЧИТИ, НЕ ЗНАТИ – ДЛЯ МЕНЕ НЕПРИЙНЯТНО ТА ДИСКОНФОРТНО»

Руслан Тарнопільський – студент 2 курсу медичного факультету бюджетної форми навчання. Маючи високі показники в рейтингу успішності, отримує підвищену академічну стипендію.

З розповіді про зимову сесію й розпочалася наша розмова.

– За результатами тестових завдань з гістології я отримав 58 із 60 балів, за усний іспит – 9 із 9. Готуючись до складання іспиту, користувався конспектами, підручниками та посібниками, ресурсами з Інтернету, щоб якнайкраще вивчити кожну тему. Гарні оцінки отримав також з іншої культурної для медиків дисципліни – анатомії.

– Що спонукало вас обрати медицину? Приклад батьків?

– Ні, мої батьки з медициною не пов'язані, а от бабуся – так. І за освітою, і за покликанням вона була медиком і багато років працювала медсестрою. А я певний час гавгався між юридичним і медичним вишем. Та позаяк у школі дуже любив біологію, то вирішив, що медицина мені ближча.

– Якого загальноосвітнього закладу ви випускник?

– Я закінчив Тернопільську гімназію ім. І. Франка, до того ж – із золотою медаллю. Документи подав в медичні університети Тернополя, Києва, Вінниці, але першим пріоритетом у заяві вказав ТДМУ й сюди подав оригінали документів. До слова, був у списках осіб, рекомендованих до зарахування на місця державного замовлення одразу двох факультетів ТДМУ – медичного та стоматологічного. Обрав медичний, тож нині здобуваю вищу медичну освіту за спеціальністю «лікувальна справа».

– Які ваші улюблені дисципліни?

– Усі дисципліни, які вивчав, важливі й цікаві, але анатомія – особливо. Їй я присвятив найбільше часу. Черпав знання на лекціях, з підручників та фахової літератури, атласів анатомії людини, щоб досконало знати будову людського тіла, розуміти, для чого потрібен кожен орган. Ще одне моє захоплення – гістологія, наука про будову й життєдіяльність клітин. Викладачі кафедри щедро ділилися з нами своїми знаннями: доступно та детально пояснювали теоретичний матеріал, контролювали виконання практичних завдань, наприкінці кожного заняття відбувалося опитування. Вдячний їм за цікаві лекції, що залишаються в пам'яті назавжди, як і роки навчання.

– Кажуть, мало мати гарного вчителя, важливо прагнути стати добрим учнем. Що допомагає вам у навчанні?

– Мабуть, упертий характер. Не вивчити, не знати – для мене неприйнятно та дискомфортно. Тому завжди ретельно готуюся до занять. І в школі так було. Якщо чогось не розумів – не здавався, не опускав рук, а самостійно шукав і знаходив правильний варіант розв'язання задачі. Успіх здобувається працею. Без неї – аж ніяк.

– У ТДМУ часто відбуваються цікаві заходи, зокрема, зустрічі з відомими людьми, фахівцями медичної галузі. Як з них вам особливо запам'яталася?

– Велике враження на мене справила зустріч з відомим нейрохірургом вищої категорії, доцентом, завідувачем курсу нейрохірургії ТДМУ та головою Асоціації нейрохірургів Тернопільщини Петром Степановичем Гудаким, який розповів про обра-

ний фах, пригадав найбільш складні випадки зі своєї клінічної практики та поділився з нами фаховими порадами. Було дуже цікаво його слухати.

– Чим займалися на зимових канікулах?

– Відпочивав, відновлюючи сили після сесії. Гостював у бабусі, де вся наша родина зібралася на Різдво, зустрічався з друзями.

– Як зазвичай проводите дозвілля?

– Люблю книги, що розповідають про німецьку військову техніку часів Другої світової війни – танки, кораблі, авіацію. Вона значно перевершувала техніку країн антигітлерівської коаліції, не кажучи вже про радянську. Цікавлять пригодницькі романи. Зараз дочитую останню книгу із серії творів польського письменника Анджея Сапковського «Відьмак». Написана в жанрі фентезі, вона захоплює віртуозним сюжетом.

– До спорту небайдужі?

– Ходжу в тренажерну залу. Раніше два роки займався в спортивній секції з плавання в дитячо-юнацькій спортивній школі, три роки – в секції вільної боротьби.

– Поділіться враженнями торішнього літа. Де встигли побувати?

– В одному з найвідоміших курортів Болгарії «Золоті піски». Курортна зона там гарно розвинута, а поза нею все дуже скромно. Рівень життя такий, як і в нас, можливо, й гірший.

– Про що мрієте?

– Стати висококваліфікованим фахівцем, працювати та допомагати хворим. Навчаючись в ТДМУ, я крок за кроком наближаюся до своєї мрії.

Лідія ХМІЛЯР

**КАЛЕНДАР ЗІ СВІТЛИНАМИ
СТУДЕНТІВ В УКРАЇНСЬКИХ
СТРОЯХ ВИДАЛИ У ТЕРНОПОЛІ**

Нещодавно вийшла з друку видавництва ТДМУ «Укрмедкнига» серія календарів на 2018 рік зі світлинами студентів, які брали участь у спільному проєкті з етногалереєю «Спадок» родини Демкур. Особливою популярністю користується настільний календар з яскравими образами в українських строях. Відчуття автентичності української культури, її дух і багатство торік мали можливість українські та іноземні студенти Тернопільського медуніверситету. Світлини, зроблені талановитими фотографами Тарасом Хлібовичем і Миколою Василечком, стали популярними в мас-медіа та соцмережах. Хіба ж можна не милуватися неймовірними сорочками, плахтами, гобортками, салбами та іншими. У кожному стібку та хрестикі прописано генетичний код нашої нації.

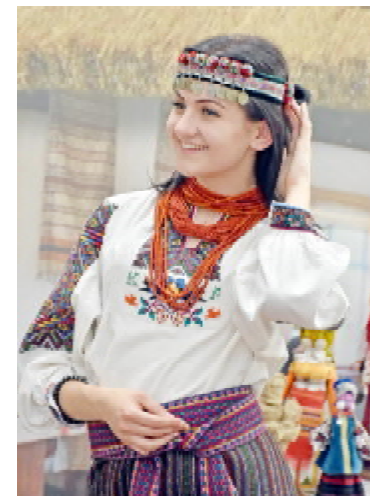

Крім того, учасники проєкту матимуть приємну й теплу згадку про свої студентські роки, унікальний досвід, глибші знання про українську культуру. ТДМУ – це не лише кузня медичних кадрів, а й осередок культурно-розмаїття. Університет з гордістю популяризує автентичну культуру України. Попереду ще багато цікавих ідей та проєктів.

Ідея створення календарів виникла під час процесу фотографування в етногалереї «Спадок» ще торік. Під час чотирьох фотосесій обрали найцікавіші образи для календарів.

ТДМУ висловлює подяку родині Демкур за співпрацю, а керівникам проєкту етногалереї «Спадок» Наталії Волощук і Тетяні Фарині – за їхнє піклування під час втілення проєкту, чарівній Анні Буяк за вдало підібрані образи та ретельну допомогу.

**Яніна ЧАЙКІВСЬКА,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

Анастасія СМАЧИЛО – студентка медичного факультету

ВІТАЛЬНЯ

ДОЦЕНТ МИРОСЛАВ ЗАКАЛЮЖНИЙ: «ЛАТИНА ТА МЕДИЦИНА ЗІ МНОЮ ВСЕ ЖИТТЯ»

(Закінчення. Поч. на стор. 6-7)

– Насправді це полотно належить пензлю Пабло Пікассо. Михайло Антонович довго «ходив Інтернетом» і нарешті підібрав, на мою думку, дуже вдалий варіант, бо сюжет картини ніби є своєрідною візитівкою, коли йдеться про клінічну латину. Серед розрекламованих робіт Пікассо її важко побачити, бо це маловідома картина «Знання та милосердя», яку художник написав у 15 років. Вона не прикметна для його творчості, бо тут зображені реальні герої – лікар, родичі біля ліжка хворого. Сподіваюся, наш посібник стане настільною книгою для лікарів і слугуватиме гарною підмогою в навчанні та вдосконаленні ще багатьом поколінням.

«ЛАТИНА, ХОЧ І НЕЖИВА МОВА, АЛЕ ВОНА, ЯК І МУЗИКА, – ВІЧНА»

– Які ваші улюблені крилаті вислови, афоризми латинською, адже відомо, що їх є незлічена кількість, що правда, ми за незнаннями обмежуємося двома-трьома.

– Використовую відомі латинські сентенції в повсякденному мовленні. Але, певна річ, відповідно до ситуації, як спаде на думку. От, приміром, хтось каже, що він може зробити не так або ж краще від тебе, тоді можу промовити: «Feci quod potui, faciant meliora potentes». У перекладі: «Я зробив все, що міг,

Мирослав ЗАКАЛЮЖНИЙ (2006 рік)

хто може, нехай зробить краще». Це парафраза формули, якою римські консули закінчували

свою звітну промову, передаючи повноваження наступникові. Ще одна фраза, яку «приписують» чомусь німцям, хоча насправді вона походить ще з Стародавнього Риму – «Гроші правлять світом», бо римляни також були небайдужі до цього найбільшого винаходу людства.

– Що, крім наукової роботи та філології, звісно, приносить вам насолоду в житті. Як проводите свій вільний час?

– Коли працював у ТДМУ, вільного часу було обмаль, бо і до лекцій потрібно підготуватися, а ще хотів викласти свої напрацювання на папері, годин у добі не вистачало. Вільної хвилини люблю посидіти у кріслі з цікавою книжкою, часто нині друзі кличуть у ліс на тихе по-

лювання або ж порибалити, то їду з ними, бо природа – це найкращий у світі релаксат. Удома займаюся тренуваннями, роблю ранкову руханку, часто збираюся на неквапливі прогулянки з друзями аж до «Циганки», щоб підтримувати фізичну форму. Насолоду в житті приносить спілкування з донькою, вона, до слова, обрала лікарську професію та стала педіатром. Часто бачуся з молодшим онуком, старший же – за кордоном. Мені вже чимало літ, але нині я відчуваю, що прожив їх, як належить, бо завжди моє серце та душа відкриті до людей. З усіма намагаюся бути щирим у стосунках, навіть у хвилини непорозуміння чи прикрощів, я не бажаю комусь зла, а прошу Бога наставити людину на шлях істини. Щодо професії, то вона зі мною все життя. І нехай кажуть, що латина – це мертва мова, але вона, як і музика, – вічна.

Лариса ЛУКАЩУК

ЮРІЙ ПЕТРИШИН: «ВДЯЧНИЙ ДРУЖИНІ ЗА РОЗУМІННЯ Й ПІДТРИМКУ»

Студент 6 курсу медичного факультету Юрій Петришин успішно навчання поєднує з активною участю в громадському й культурному житті університету. Юрій – член студентського парламенту, де його обрали головою сектору гуртожитків, учасник театральної студії «Арт-драма» та студентського Різдвяного вертепу, інших цікавих проєктів, започаткованих у ТДМУ. А ще Юрій – глава сім'ї, люблячий чоловік і батько двох чудових дітей. Каже, що сім'я – найкраще, найцінніше, що є в його житті. Підтримка рідних додає енергії та натхнення і в навчанні, і в громадських справах.

– Як познайомилися з дружиною?

– Знайомство відбулося, коли обоє навчалися в медичному коледжі в Бориславі. Ярина молодша від мене на два роки, тож вступила до коледжу пізніше. Коли вперше її побачив, подумав: «Яка гарна дівчина!». Спочатку спілкування було віртуальним – через соціальні мережі. Листувалися, потім я запропонував зустрітися, запросив на прогулянку. Майже 10 років минуло з того часу, але перше побачення запам'яталося назавжди. Вже тоді вирішив, що ми повинні бути разом.

Я навчався за державним замовленням і після закінчення коледжу отримав скерування до сільського медичного закладу. Але пропрацював фельдшером лише місяць, бо в лютому 2009-го мене призвали до армії. Рік служив солдатом. Ярина мене чекала. Коли була можливість – приїжджала, щоб побачитися. Товариші по службі мені заздрили: «Яка красуня твоя дівчина!» Коли у квітні 2010-го повернувся з армії – справили весілля.

Після одруження два з половиною роки працював диспетчером і фельдшером «швидкої» в Трускавці, звідки родом Ярина. Я ж народився в сусідньому містечку Стебник, що за 15 хвилин їзди від курортного Трускавця.

– Ставши медиком, ви продовжили родинну традицію?

– Ні. У батька робітнича професія, мама – вчитель музики. Але моя бабуся дуже добре знається на травах і в дитинстві багато розповідала мені про лікувальну силу кожної рослини. Мабуть, під впливом її розповідей я й вступив до медичного коледжу. Пізніше, попрацювавши фельдшером «швидкої», вирішив здобувати вищу медичну освіту. Поштоухом стали слова старшого колеги. «Ви багато працюєте й могли б стати гарним лікарем. Чому не вступаєте до медичного вишу?» Після цієї розмови я зателефонував батькам, сказав, що хотів би продовжити навчання, щоб здобути вищу медичну освіту. Вони мене підтримали. Потім набрав номер приймальної комісії ТДМУ, запитав, чи мож-

на вступити на 2 курс (з нормативним терміном навчання) університету після коледжу, адже вступна кампанія вже завершувалася. «Так, – відповіли мені. – У вас є ще п'ять днів, щоб подати необхідні документи». Тож

Марічка. Їй уже більше року. Дружина нині перебуває в декретній відпустці й опікується дітьми. Їх поява нас ще більше зблизила та об'єднала. І хоча навчання в медичному університеті потребує багато часу й сил,

уже наступного дня я був у Тернополі. Подав документи, успішно склав вступний іспит з біології та став студентом ТДМУ. Вдячний долі за це.

– У ТДМУ навчалася також і ваша дружина?

– Так, коли я вступив на перший курс, Ярина вже була студенткою фармацевтичного факультету заочної форми навчання. Торік вона закінчила 5 курс й отримала диплом провізора.

– Діти – найбільша втіха та надія батьків. Їх у вас двоє...

– 2012 року народився син Святослав, 2016-го – донечка

до Трускавця, де зараз мешкає моя сім'я, приїжджаю щовихідні. Добре, що є пряме залізничне сполучення.

– Важливий момент у стосунках молодої сім'ї – фінансовий.

– Матеріальні проблеми, які виникають, стараюся вирішувати самостійно. Знаходити підробіток допомагає знання комп'ютерів.

– А щодо побутових питань?

– Коли я вдома, все робимо разом.

– Скільки вам років?

– Буде 28. А одружився в 21.

– Кажуть, любов згодом переходить у звичку.

– Дякувати Богу, в моїй сім'ї цього не сталося. Наші почуття, випробувані часом, залишилися такими ж справжніми й щирими.

– Що в дружині подобається вам найбільше?

– Її характер – люблячий, терплячий та водночас діяльний. Підтримка дружини для мене – додаткова мотивація реалізувати себе в цьому житті, в професії. А ще Ярина чудова господиня та прекрасна мати.

– Куди під час канікул їздите відпочивати?

– Моє захоплення – альпінізм. Підкоряв Говерлу взимку, піднімався на скелі Криму, тоді ще не загарбаного Росією. Останнім часом їздили з дружиною до Славська – на лижах кататися. Святослава брати із собою не ризикнули, бо він був ще надто малий, залишили під опікою дідусів і бабусів. Тепер діток двоє, а в планах на літо – поїздка до моря. Сину вже шість років виповнилося. Він цікавиться технікою й колекціонує моделі автомобілів. Донечка вже навчилася ходити.

– Студентська сім'я нині не дивина, але студентська сім'я з дітьми зустрічається нечасто. Чи є серед ваших друзів-однокурсників молоді батьки?

– Одногрупниця тернопільянка Оксана – мама двох дітей. І в студента Володимира з моєї групи підрастає син.

– Що у ваших навчальних планах?

– Успішно скласти «Крок» і випускні іспити. Далі – інтернатура. Докладу всіх сил, щоб стати висококваліфікованим фахівцем і здобути авторитет у професійному середовищі. Хочу, щоб університет і моя сім'я мною пишалися.

Лідія ХМІЛЯР

ОСВІТНІЙ ЗАХІД

МАЙСТЕР-КЛАС З ІНСУЛЬТУ «СЕРЦЕ ТА МОЗОК»

19–20 січня у Празі (Чехія) відбувся освітній майстер-клас з інсульту «Серце та мозок» від Європейського кардіологічного товариства.

У цьому заході, який відбувся на базі Карлового університету, взяли участь кардіологи, неврологи, судинні хірурги, інтервенційні неврологи із Європи, США, Ізраїлю. Враховуючи важливість міждисциплінарного підходу у веденні пацієнтів з інсультами вперше при Європейському кардіологічному товаристві створено Раду з інсульту.

У світі щорічно стається 16 мільйонів інсультів. Статистика досить проста: 1/3 хворих – виживає, 1/3 – помирає, 1/3 – залишаються неповносправними. Частка ішемічних інсультів становить 85 відсотків, де в генезі особливе місце належить фібриляції передсердь. Тому співпра-

Симуляційний центр для інтервенційних технологій

ця кардіолога, невролога та інтервенційних спеціалістів є важливою для вчасної діагностики, лікування й профілактики цього життєво загрозливого захворювання.

Як при кожному невідкладному стані, для ведення пацієнтів з інсультами час є найважливішим

чинником, який визначає успіх лікування. При відкритті заблокованої церебральної артерії протягом перших двох годин – рівень відновлення складає 90 відсотків, після 6 годин – лише 20-30 відсотків. Упровадження нових і простих шкал оцінки інсульту на догоспітальному етапі

з використанням ризик-стратифікаційних схем (RACE > 4, NIHSS > 10) та в подальшому даних радіологічних досліджень мозку (ASPECTS – шкала) є важливим для вибору вчасної тактики ведення пацієнтів з інсультами. На етапі реформування медицини в Україні, зокрема первинної ланки, цей досвід є надзвичайно важливим і необхідним для впровадження. Під час майстер-класів демонстрували результати успішної роботи з використанням нового «time management», за яким працюють команди парамедиків, інтервенційних неврологів, кардіологів та анестезіологів у Європі.

Під час пленарних засідань розглянули європейські та північно-американські перспективи у веденні гострого інсульту та необхідність підготовки глобального консенсусу й спільних рекомендацій щодо ведення таких пацієнтів. На порядку денного особливо актуальним є ство-

рення судинних кардіо-неврологічних центрів з проведенням якісної інтервенційної терапії як гострого коронарного синдрому, так ішемічного інсульту та в подальшому адекватної узгодженої вторинної профілактики. Нині такі центри успішно створюють у США та Західній Європі. Зокрема, один з них представляв проф. Л. Нельсон Гопкінс із Буффало. Це величезний лікувальний, навчальний та науково-дослідний заклад, місією якого є впровадження інноваційного мультидисциплінарного підходу для лікування пацієнтів із судинною патологією. Синтез якісної медичної допомоги, співпраця з новітніми інженерними технологіями та безперервний освітній процес є запорукою їхнього успіху.

**Софія ЛИПОВЕЦЬКА,
доцент кафедри
невідкладної та екстреної
медичної допомоги**

4 лютого відзначила ювілейний день народження ветеран ТДМУ, кандидат біологічних наук Любов Мирославівна РУБІНА.

Вельмишановна Любова Мирославівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення біологічного факультету Львівського державного університету імені Івана Франка у стінах Тернопільського державного медичного університету імені І.Я.Горбачевського Ви успішно пройшли 53-літній трудовий шлях старшого лаборанта, асистента, а останні 30 років – старшого викладача кафедри медичної біохімії.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як відомого науковця, досвідченого педагога, методиста, багаторічного завуча кафедри, вихователя студентської молоді за невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною була Ваша громадська діяльність, зокрема, як куратора студентських груп,

члена профкому працівників інституту, організатора виховного процесу на другому курсі медичного факультету, секретаря інститутської організації товариства «Знання», багаторазового члена комісії на виборчих дільницях.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені медаллю «Ветеран праці», нагрудним знаком «За відмінні успіхи у роботі»

в галузі вищої освіти, численними грамотами й подяками адміністрації університету.

Ваші порядність, працелюбність, жіноча чарівність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Любова Мирославівно, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, людського тепла, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Нехай добром наповнюється хата,

Достатком, щирістю і сонячним теплом,

Хай буде вірних друзів в ній багато,

Прихильна доля огорта крилом!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

5 лютого виповнилося 60 років доцентві кафедри загальної хірургії ТДМУ Романові Яремовичу КУШНІРУ.

Вельмишановний Романе Яремовичу!

Сердечно вітаємо Вас з 60-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після 10 років практичної лікарської роботи, успішно пройшли понад 28-літній трудовий шлях: спочатку асистентом кафедри факультетської хірургії, згодом – асистентом, а останні майже 14 років – доцентом кафедр хірургії №2 та загальної хірургії.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як одного з талановитих випускників другого покоління, відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-хірурга, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною є Ваша громадсь-

ка діяльність, зокрема, як відповідального за лікувальну роботу кафедри, куратора студентських груп, лектора товариства «Знання».

Ваша професійна й громадська діяльність тричі відзначена грамотами адміністрації університету.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Романе Яремовичу, доброго здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Бажаєм успіхів великих у роботі

Й побільше творчих Вам натхнень.

Нехай минають завжди всі турботи,

І хай приносить радість кожен день!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

11 лютого відзначатиме ювілейний день народження ветеран ТДМУ Марія Василівна ЧЕМЕРИС.

Вельмишановна Маріє Василівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви успішно пройшли понад 30-літній трудовий шлях: спочатку препаратором кафедри онкології, а останні 28 років – лаборантом кафедри акушерства та гінекології медичного факультету, виконували одну з найважливіших ділянок роботи – лабораторне та організаційне забезпечення навчального та наукового процесу.

Глибоко поважаємо й шануємо Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, жіночність, уважне

ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановна Маріє Василівно, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, людського тепла, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Хай стелиться життя розмаєм

І хилить щастя повен цвіт,

Ми від душі бажаєм Здоров'я міцного

і многая літ!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

10 лютого відзначає ювілейний день народження ветеран ТДМУ Мирослава Федорівна ЧОРНОМІДЗЕ.

лабораторне та організаційне забезпечення навчального та наукового процесу.

Глибоко поважаємо й шануємо Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових обов'язків.

Ваша професійна діяльність відзначена медаллю «Ветеран праці», подяками адміністрації університету.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановна Мирославо Федорівно,

доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, людського тепла, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя та затишку, активного й щасливого довголіття.

Нехай здоров'я, радість і достаток

Сипляться, немов вишневий цвіт,

Хай малює доля з буднів свято

І дарує Вам багато літ!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

Вельмишановна Мирославо Федорівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення медичного училища, кількох років роботи в лікарні у стінах університету Ви успішно пройшли понад 37-літній трудовий шлях: спочатку лаборанта, а після здобуття вищої біологічної освіти – старшого лаборанта кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами, виконували одну з найважливіших ділянок роботи –

14 лютого відзначатиме ювілейний день народження ветеран ТДМУ, доцент Катерини Георгіївна ЗОЛЕНКОВА.

Вельмишановна Катерино Георгіївно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення Івановського медичного інституту, аспірантури та двох років роботи в Інституті нормальної і патологічної фізіології АМН СРСР в Москві, захисту кандидатської дисертації Ви трудилися в Тернопільському державному медичному університеті імені І.Я. Горбачевського з перших днів його існування. Тут Ви успішно пройшли 46-літній трудовий шлях: спочатку асистента, доцента кафедри нормальної фізіології, а останні 12 років – доцента кафедри патологічної фізіології, викладача факультету бакалаврату.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як ветерана, відомого науковця, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді, яскравого представника першої плеяди викладачів, які заклали фундамент академізму в нашому навчальному закладі, за багаторічну невтомну працю, багатогранний талант, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною була Ваша громадська діяльність, зокрема, як одного з кращих вихователів студентів, зразкового куратора студентських груп, керівника студентського наукового

гуртка, лектора товариства «Знання».

Ваші порядність, інтелігентність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнен-

ня робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Катерино Георгіївно, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, душевного спокою, добробуту, людського тепла, родинного благополуччя й затишку, щасливого довголіття.

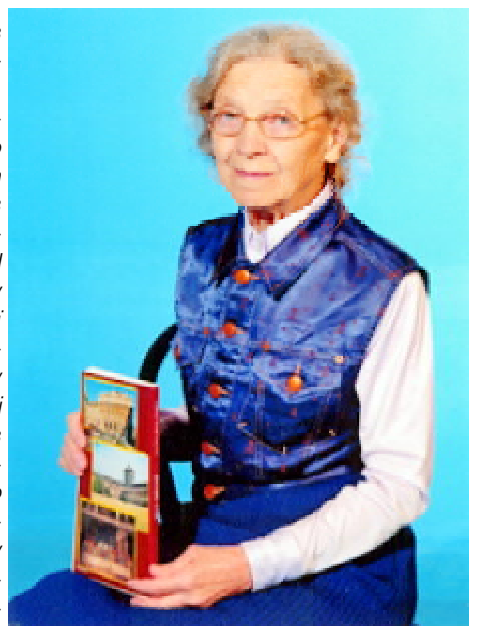
Хай на життєвій Вашій довгій ниві

Росте зерно достатку і добра,

Щоб Ви були здорові і щасливі,

Щоб доля тільки світлою була!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

СВІТОЧ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ ТА ДУХОВНОСТІ

31 січня виповнилося 100 років від дня смерті відомого вченого й патріота Івана Пулюя. Фундаментальні праці з фізики та електротехніки, науково-популярні, публіцистичні праці, спогади талановитого фізика, вдумливого філософа є актуальні й нині.

Народився Іван Пулюй 2 лютого 1845 року в селищі Гримайлів на Тернопільщині у заможній, побожній сім'ї Оксани Бурштинської та Павла Пульгуй. Прізвище вченого у минулому було саме Пульгуй, а 1861 року змінене на тепер знає Пулюй. У шість років батьки віддали сина до школи, де він швидко опанував абетку, а згодом латинський та готичний шрифти.

Іван Пулюй з 1857 до 1865 р. навчався у Тернопільській гімназії, яку закінчив із відзнакою. У ній він 1863 року заснував таємне товариство «Громада», яке стало осередком виховання української еліти.

У Тернополі, на вулиці Листопадовій, поблизу будинку, де збиралися члени таємного товариства, за сприяння академіка НАМН України, професора ТДМУ Михайла Андрейчина та доцента Тернопільського національного економічного університету Оксани Збожної 2014 року відкрито меморіальну дошку учасникам молодіжного об'єднання «Громада», на ній присутній також барельєфний портрет Івана Пулюя.

Восени 1865 р., виконуючи волю своїх батьків, Іван Пулюй став студентом теологічного факультету Віденського університету, який закінчив з відзнакою 1869 року. Проте не висвятився, бо вирішив навчатися на філософському факультеті того ж університету, про що повідомив батьків. У листі, який він отримав, батьки повідомили, що «коли він не підкориться їхній волі, їхньому бажанню й не висвятиться та не займе посаду душпастиря, то нехай рахується з тим, що батько й мати зречуться його як свого сина». Отриманий лист надзвичайно його засмутив, але він вирішив не звертати з обраної дороги. І вже взимку 1869 року Іван Пулюй став студентом філософського факультету, після закінчення якого 1872 року працює асистентом-викладачем кафедри фізики, механіки та математики Військово-морської академії у місті Фіюме (нині – Рієка в Хорватії).

У Відні Іван Пулюй був серед засновників таємного товариства української студентської молоді «Січ».

У 70-х роках Іван Пулюй написав підручники з геометрії, з електрики, популярну книгу «Непропаща сила». Неабиякий резонанс у наукових колах зробила Пулюєва праця «Про тертя повітря й електричне сяння матерії». Остання була настільки цікавою, що Англійське фізичне товариство

надрукувало її в науковому журналі Physical Memoris.

Восени 1875 року він виїжджає до Страсбурга, де вступає на філософський факультет університету за спеціальністю «фізика» («електромеханіка»). Через два роки Іван Пулюй захистив з відзнакою дисертацію і 1877 року отримав ступінь доктора філософії Страсбурзького університету за спеціальністю «фізика». Того ж року повертається до Відня, де працює приват-доцентом

Іван ПУЛЮЙ

том фізико-математичної кафедри. Крім того, він – асистент у лабораторії австрійського фізика Лянге.

Одружився Іван Пулюй 2 жовтня 1884 року з Катериною-Йосифою-Марією Стозівською (1863-1945), студенткою Віденського університету, в зрілому віці, коли йому виповнилося вже 39 років. Свого часу, коли Іван Пулюй, уже відомий вчений, займався проблемою тривалості свідчення електроламп, то він навіть експериментував з використанням людських волосинок, і саме майбутня дружина, померла й вона для дослідів своє волосся і, напевно, цим фактом освітила їхнє прекрасне сімейне життя, їхню любов. У сім'ї з 15 дітей виросло лише три доньки та три сини: Наталка стала піаністкою й дружиною відомого українського композитора Василя Барвінського, Ольга та Марія – вчительками, Олександр здобув інженерний фах, Юрій став доктором технічних наук, а Павло – медицином.

1884 року ректорат німецької політехніки в Празі запросив Івана Пулюя очолити кафедру фізики. Тут він працював до виходу на пенсію. 1889-1890 року вчений був ректором цієї школи, а 1902 року став першим деканом першого в Європі електротехнічного факультету.

Тоді ж, перебуваючи на посаді професора німецької політехніки у Празі, Іван Пулюй організує товариство «Українська громада», створив стипендійний фонд для незаможних студентів.

На захист української мови, на яку накинута зашморг Російська імперія, став і Іван Пулюй. Звертаючись до головного управління у справах друку в Петербурзі 20 січня 1904 р., він з грізкою констатував: «Переклади Святого Письма дозволені в Російській Імперії на більше як 36 мов.

Вільно там навіть Монголам, Туркам і Татарам читати і проповідувати слово Боже на своїй мові, вільно й Полякам і таким слов'янським народам, як Серби, Болгари та Чехи, що, живучи, розсіяні по всій Імперії, становлять тільки малесенький процент російського населення, не вільно тільки 25 мільйонному русько-українському народові, хоч він з московським ще й однорідний.

Минуло вже 23 років з часу того, як моє прошення, предложене 1881-го року шановному Управленню по ділам печати, щоб дозволено на Україні русько-український переклад Нового Завіту, було признане «не подлежащим удовлетворению... Долучено:

1.Святе Письмо Старого Завіту мовою русько-українською. Переклад Куліша, Левицького і доктора Пулюя. Видання британського і заграничного біблійного товариства у Відні 1903.

2.Святе Письмо Нового Завіту. Мовою русько-українською перекладали вкупі П. А. Куліш і Доктор Пулюй. Відень. Накладом Гольцгавзена, 1901».

У листі від 12 лютого 1905 р., до дійсного тайного радника Кобеко, директора царської публічної бібліотеки та президента спеціальної комісії, що мала переглянути цензурні закони, Пулюй просив вивести на розгляд комісії такі питання: скасувати царський указ від 18 травня 1876 р.; допустити українську мову в Україні в урядах і школах, у виданнях преси і на всіх щаблях наукової та літературної праці; дозволити для ввозу в Росію наукових видань Товариства імені Шевченка у Львові; дозволити для ввозу Біблії українською мовою.

Іван Пулюй, стурбований долею українців, які внаслідок російсько-японської війни потрапили в полон, надсилає 5 лютого 1905 р. такого листа японському генералу Ногі: «Між полоненими російськими солдатами, які зараз перебувають інтерновані в Японії, буде немало з України (Південної Росії). Спонуканий бажанням справити цим полоненим радість, ласкаво прошу Вашу величність, дозволити органам британського і заграничного біблійного товариства розповсюджувати Святе Письмо українською мовою між солдатами. Надіючись на гуманність японців, сподіваюся, що ваша Величність сповнить моє прохання. Остаюся з виразом найвищої пошани. Професор доктор Іван Пулюй».

20-го травня Іван Пулюй отримав відповідь з японського бюро, яка закінчувалася словами: «От имени генерала Ноги бюро имеет честь известить Вас, что желание может быть исполнено и назначенные Вами книги для несчастных пленных можете выслать на адрес бюро в Токио». Як повідомляла львівська газета «Діло» 1905 р., професор Пулюй пожертвував 1000 примірників збірника псалмів, а біблійське товариство надіслало їх пароплавом «Гамбург-Кобе».

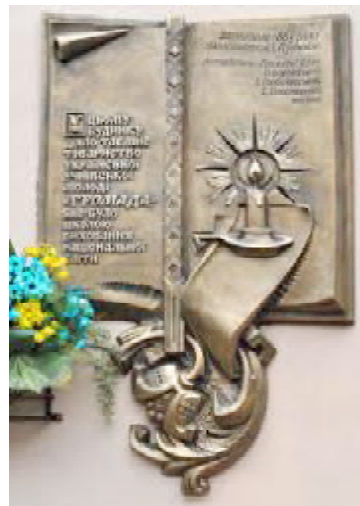
1906 р. Іван Пулюй став кавале-

ром австрійсько-імператорського ордена Залізної Корони за наукову та педагогічну діяльність. Через десять років удостоївся Комтурського Хреста – імператорського ордена Франца-Йосифа.

1913 року Івана Пулюя обирають почесним членом Віденського електротехнічного товариства.

Коли вибухнула Перша світова війна, вчений привертав увагу світового співтовариства до долі України та її значення для майбутнього Європи. В цей час Іван Пулюй пише дві праці німецькою мовою «Україна та її міжнародне політичне значення» та «Польські русофіли і масові арешти вірних державі українців в Галичині» (1915р.). Ці статті не втратили актуальності й донині.

У праці «Україна та її міжнародне політичне значення» він писав: «Для встановлення тривалого миру у Європі може бути тільки самостійна Україна. Самостійність України є, на наш погляд, ключем для мирного дому Європи... Могила України була б могилою для інших культурних народів Європи, германців чи слов'ян».

Меморіальна дошка учасникам молодіжного об'єднання «Громада»

Під час Першої світової війни Іван Пулюй разом з професором Іваном Горбачевським, членом найвищої державної санітарної ради у Чеському королівстві, очолювали у Празі комітет допомоги біженцям.

Дослідження Пулюя стосуються електричних розрядів у газах, молекулярної фізики та електротехніки змінних струмів; він знає дослідник катодних променів і променів, які пізніше дістали назву рентгенівських. 1881 року на Міжнародній електротехнічній виставці в Парижі за винахід вакуумної лампи, яка в історію техніки увійшла як Пулюєва трубка, його нагороджують срібною медаллю. Іван Пулюй винайшов точний прилад для визначення механічного еквівалента тепла (нагороджений срібною медаллю на всесвітній виставці у Парижі 1878 р.), електричного телетермометра та запобіжників (1890), способу карбонізування вуглевих волокон до жарових електричних ламп (патент) тощо.

Велика заслуга Івана Пулюя полягає і в проектуванні першої в Європі електростанції, яка працювала на змінному струмі (в Празі), і в запуску електростанції

на постійному струмі в Австрії та Угорщині.

Іван Пулюй разом з П. Кулішем і І. Нечуй – Левицьким переклав з давньоєврейської мови Псалтир та з грецької Євангеліє (1871, 1880, 1887), які увійшли в українську Біблію у видавництві Британського біблійного товариства (1903); він також першим віддрукував народною мовою молитовник (Відень, 1871).

1916 року Іван Пулюй вийшов на пенсію. 31 січня 1918 року він відійшов у вічність.

5 лютого, прощаючись з Іваном Пулюєм, ректор німецької політехніки у Празі, професор Бах сказав: «Ти був не лише людиною утвердив переконань і вірною викарбованою особистістю, але також людиною, що знала, як дотримуватися вірності, передовсім вірності народові, з якого ти вийшов. І немає більшої вірності, ніж вірність рідному народові... доля дозволила тобі побачити ранішню зорю свободи, до якої піднявся з темних воєнних хмар твій народ, який Ти любив до останнього подиху, і її перші сонячні промені побажали озолотити кінець Твого сповненого праці життя».

Івана Пулюя поховали у Празі. Згідно з останнім побажанням небіжчика його останки мають бути перевезені до Гримайлова та поховані біля могили батьків.

Відзначаючи великі заслуги Івана Пулюя перед Чехією, у Празі на будинку, де він жив і працював до смерті, встановлена пам'ятна дошка.

Ім'ям Івана Пулюя названі вулиці у Києві, Дніпрі, Львові, Тернополі, Івано-Франківську, Дрогобичі. У рідному Гримайлові є вулиця Пулюя, а також пам'ятник йому.

Тернопільський національний технічний університет носить ім'я Івана Пулюя. Там щорічно організують наукові читання на честь славетного краянину. Тут відкрили й музей Івана Пулюя. У цьому виші, а також на території Івано-Франківського національного університету нафти і газу встановлені погруддя відомому вченому.

НАН України раз на два роки присуджує премію імені Івана Пулюя за особливі досягнення в галузі прикладної фізики.

Поштова марка України, присвячена 150-річчю від дня народження Івана Пулюя, була видана 1995 року. 25 січня 2010 року випущена ювілейна монета номіналом 5 гривень із зображенням українського фізика...

31-го січня в Тернопільському національному технічному університеті й на кафедрі медичної фізики діагностичного та лікувального обладнання Тернопільського державного медичного університету відбулися заходи, присвячені 100-річчю від дня смерті світоця української науки та духовності Івана Пулюя.

**Валерій ДІДУХ,
Юрій РУДЯК,
доценти ТДМУ,
Оксана БАГРІЙ-ЗАЯЦЬ,
асистент**

ОБ'ЄКТИВ

Ігор ВОРОБЕЦЬ і Маріо ТОМЕЧЕК – студенти медичного факультету

ВІСТІ

УНІВЕРСИТЕТ ПОСІВ ПЕРШЕ МІСЦЕ СЕРЕД МЕДИЧНИХ ВИШІВ УКРАЇНИ У ВЕБОМЕТРИЧНОМУ РЕЙТИНГУ

У січні було опубліковано нову версію ВебOMETричного рейтингу університетів світу, в якому оприлюднено піврічні підсумки щодо представлення діяльності вишів в Інтернет-просторі. Тернопільський державний медичний університет імені І.Горбачевського посів перше місце серед медичних ВНЗ і 21 місце серед 327 українських закладів вищої освіти.

Головною метою рейтингу є сприяння академічній присутності в Інтернеті, підтримання відкритого доступу для значного збільшення передачі наукових і культурних знань в університетах світу.

Аби досягти цієї мети, публікація рейтингів є одним з найпотужніших і найефективніших інструментів для запуску та консолідації процесів зміни в наукових колах, підвищення прихильності науковців і створення вкрай необхідних у XXI сторіччі довгострокових стратегій. За Web-показниками оцінюють діяльність університетів, з урахуванням його заходів та їх актуальності й впливу. Web-присутність повинна бути надійним дзеркалом університету.

Рейтинг кожного університету визначають за такими параметрами:

Presence (присутність) – кількість присутніх на сайті університету сторінок усіх форматів,

проіндексованих пошуковою системою Google.

Visibility (or Impact) (вплив) – комбінація кількості зовнішніх гіперпосилань на домен університету (external inlinks) та кількості доменів, з яких ці посилання надходять (referring domains). На думку авторів, кількість таких лінків свідчить про видимість університету та важливість опублікованих матеріалів (велика частина таких лінків служить подібно до цитування в бібліографії).

Transparency (or Openness) (прозорість) відображає кількість цитувань наукових публікацій перших 10 найбільш цитованих авторів з університету (при цьому дані абсолютного лідера не враховуються для підвищення об'єктивності) за даними Google Scholar Excellence (or Scholar) (висока якість) – наукові статті, які опублікували автори університету в журналах, проіндексованих бібліометричною базою SCOPUS, та входять до складу 10% статей, найбільш цитованих у своїх наукових галузях за версією Scimago Group.

Рейтинг складають з 2004 року та публікують двічі на рік (у червні-липні й січні). Його складає Лабораторія кіберметрики Національної дослідницької ради Іспанії, що діє при Міністерстві науки та інновацій цієї.

ПРОФЕСОР ТДМУ ОТРИМАЛА ЗВАННЯ ЗАСЛУЖЕНОГО ДІЯЧА НАУКИ ТА ТЕХНІКИ УКРАЇНИ

Згідно з Указом Президента України «Про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня Соборності України» за значний особистий внесок у державне будівництво, соціально-економічний, науково-технічний, культурно-освітній розвиток української держави, вагомий трудовий внесок у досягнення багаторічної сумлінної пра-

цю завідувачу кафедри педіатрії навчально-наукового інституту післядипломної освіти, професору Наталії Банадізі присвоєно звання заслуженого діяча науки та техніки України.

Вітаємо Наталію Василівну з отриманням високого звання і бажаємо нових здобутків та успіхів, реалізації планів та ідей.

Прес-служба ТДМУ

Відповіді у наступному числі газети

СКАНВОРД

4. Житловий масив у Тернополі	1. Місто	5. Райцентр на Тернопіллі	6. В'єтнамська копійка	7. Спортивний біг	8. Щобін, галька	9. Бог сонця	10. Укр. літак	11. Лгописець Київської Русі	12. Укр. продукт	13. Розмелюють зерно	14. Старослов. літера	15. Новорічна красуня	16. Ліжі	17. Баранячий горох	18. Річка на Тернопіллі	19. Слов'янський бог	20. Овочева корене-плідна рослина	21. Райцентр Тернопілля	22. Давньоруський співець	23. Ряд поколінь	24. Каракатиця	25. Кількість на доєного молока	26. Хвалебний вірш	27. Козацький полковник з Тернопілля	28. Бджолиний продукт	29. Партія в грі	30. Частина спорт. гри	31. Давня укр. поштова станція	32. Знак Зодіаку	33. Праця	34. Село в Тернопільському районі	35. Вид творів	36. Доброякісна пухлина	37. Гнучкий прутик	38. Католицький священик	39. Райцентр Тернопілля	40. Супутник Юпітера	41. Небесне тіло	42. Бойовий клич	43. Символ святості	44. Вітрильне судно	45. Квіти	46. Великий гурт людей	47. Гвинтокрил	48. Головна артерія	49. 4047 м ²	50. Богиня землі	51. Гостра приправа	52. Прихильник прекрасного	53. Місто в Естонії	54. Комаха, що жалить	55. Парк у Тернополі	56. Свято народження Ісуса	57. Роман Ю.Мушкетика	58. Гора у Кременці	59. Сторожовий загін війська	60. Покарання	61. Грецька літера	62. Муз. інструмент	63. ... банк	64. Бог сонця	65. В'язень замку	66. Бойова граната	67. Короткі наукові нариси	68. Земляний насип	69. Партія гри в теніс	70. Позадка круговим маршрутом	71. Продукт перегонки нафти	72. Місто на Тернопіллі	73. Страва	74. Козацький табір	75. Сірий папуга	76. Село С. Крушельницької	77. Німецький фізик	78. Мале підприємство	79. Протиньогематричний прийом	80. Чин	81. Професіонал	82. Місто на Тернопіллі	83. Вид печатки	84. Казкова країна
-------------------------------	----------	---------------------------	------------------------	-------------------	------------------	--------------	----------------	------------------------------	------------------	----------------------	-----------------------	-----------------------	----------	---------------------	-------------------------	----------------------	-----------------------------------	-------------------------	---------------------------	------------------	----------------	---------------------------------	--------------------	--------------------------------------	-----------------------	------------------	------------------------	--------------------------------	------------------	-----------	-----------------------------------	----------------	-------------------------	--------------------	--------------------------	-------------------------	----------------------	------------------	------------------	---------------------	---------------------	-----------	------------------------	----------------	---------------------	-------------------------	------------------	---------------------	----------------------------	---------------------	-----------------------	----------------------	----------------------------	-----------------------	---------------------	------------------------------	---------------	--------------------	---------------------	--------------	---------------	-------------------	--------------------	----------------------------	--------------------	------------------------	--------------------------------	-----------------------------	-------------------------	------------	---------------------	------------------	----------------------------	---------------------	-----------------------	--------------------------------	---------	-----------------	-------------------------	-----------------	--------------------

Відповіді на сканворд, вміщений у № 2, 2018 р.

1. Роксолана. 2. Березина. 3. Лада. 4. Ерато. 5. Амазонка. 6. Астрей. 7. Нюба. 8. Аза. 9. Тин. 10. Ямб. 11. Ода. 12. Пас. 13. Українка. 14. Полум'я. 15. Яга. 16. Ту. 17. Афіна. 18. Ізольда. 19. Акт. 20. Ан. 21. Кагат. 22. Уж. 23. Скірта. 24. Мат. 25. Ярославна. 26. Апорт. 27. Лаура. 28. Рід. 29. Сокіл. 30. «Сон». 31. Сі. 32. Кра. 33. Давидко. 34. Мазур. 35. Аркадія. 36. Ряска. 37. Мета. 38. Алсу. 39. Урна. 40. Тріо. 41. Окрпі. 42. Тиран. 43. Кра. 44. Іо. 45. Урок. 46. Якір. 47. Ікона. 48. Рис. 49. Ра. 50. Марія. 51. Костенко. 52. Аура. 53. Окис. 54. Самчук. 55. Мавка. 56. Оз. 57. Ази. 58. Оса. 59. Кириченко. 60. Симон. 61. Тракт. 62. Ре. 63. ОМО. 64. Матч. 65. ТТ. 66. Го. 67. Рух. 68. Жар. 69. Яр. 70. Рота. 71. Гончар. 72. Зет. 73. НЛО. 74. НЗ. 75. Сага. 76. Мак. 77. Стек. 78. Ада. 79. Честь. 80. Єва. 81. Ара. 82. Ат. 83. «ВВ». 84. Вата. 85. Гав. 86. Вода. 87. Ар. 88. Матвієнко.